

Janni Blomfelt & Sanni Kotasaari

**HUOLTAJIEN KOKEMUKSIA
HUOSTAANOTTOPROSESSISSA
SAADUSTA TUESTA**
Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sairaanhoitajakoulutus

2020

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijät	Tutkintonimike	Aika
Janni Blomfelt ja Sanni Kotasaari	Sairaanhoidtaja AMK	Joulukuu 2020
Opinnäytetyön nimi		
Huoltajien kokemuksia huostaanotto-prosessissa saadusta tuesta Kuvaileva kirjallisuuskatsaus		41 sivua 6 liitesivua
Toimeksiantaja		
Kaakkois-Suomen sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry		
Ohjaaja		
Katja Villikka		
Tiivistelmä		
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata kuvailevan kirjallisuuskatsauksen keinoin huostaanotettujen lasten huoltajien kokemuksia lastensuojeluprosessin aikana saadusta tuesta. Opinnäytetyön tavoitteena oli koota ajankohtaista tietoa aiheesta, jonka avulla Kaakkois-Suomen sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry:n on mahdollista löytää uusia kehittämisideoita ja kehittää omaa toimintaansa. Kirjallisuuskatsauksessa haettiin vastauksia siihen, millaisia tukitoimia huostaanotettujen lasten huoltajille on saatavilla sekä millaista tukea huoltajat kokivat tarvitsevansa lastensuojelu ja huostaanotto-prosessin aikana.</p>		
<p>Suomessa lastensuojeluilmoitusten määrä on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa. Vuonna 2019 huostaanotettuja lapsia ja nuoria on 11 178. Lasten, nuorten ja heidän huoltajiensa osallisuuden vahvistaminen on olennainen asia toimivien lastensuojelupalveluiden kehittämiseksi. Huostaanotto ja sijaishuolto ovat lastensuojelun viimesijaisimmat keinot lapsen tai nuoren kasvun ja kehityksen turvaamiseksi silloin, kun avohuollon tukitoimet eivät ole olleet riittäviä. Huostaanotossa vastuu lapsen hoidosta siirtyy viranomaisille. Vanhemmuus ei kuitenkaan pääty huostaanottoon tai sijoitukseen, vaan tällöin huoltajien päätäntävaltaa on rajoitettu.</p>		
<p>Kirjallisuuskatsaukseen valittiin asettamamme hakukriteerit täyttäviä tutkimuksia. Mukaan valikoitui 10 tutkimusta, joista 8 oli suomalaista ja 2 vieraskielistä tutkimusta. Kirjallisuuskatsauksen analysointimenetelmänä käytettiin teemoittelua. Tutkimuksista nousi esille 5 teemaa, jotka olivat: huoltajien kohtaaminen, emotionaalinen ja henkinen tuki, konkreettinen tuki, vertaistuki, terapeuttinen tuki ja huoltajan tarpeiden huomioiminen.</p>		
<p>Kirjallisuuskatsauksen tuloksissa ilmeni, että jo olemassa olevia ja huoltajien hyväksi kokeimia tukimuotoja ovat vertaistuki ja vertaistukiryhmät, perhetyö sekä terapiasta saatu tuki. Huoltajat saivat vertaistukiryhmistä kaipaamaansa tietoa, keskustelua, vertaistukea sekä apua omaan huoltajuuteensa liittyvien ajatusten muokkaamiseen positiivisemmiksi. Huoltajat toivoivat sosiaali- ja terveysalan ammattilaisilta kannustavaa ja hyväksyvää kohtamista. Lisäksi toivottiin huomion kiinnittämistä enemmän positiivisiin asioihin ja voimavaroihin. Huoltajat peräänkuuluttivat, että heille laadittaisiin aktiivisemmin oma asiakassuunnitelma, jossa arvioitaisiin heidän palveluntarpeensa ja tarvittavat tukitoimet sekä kuntoutumisen edistyminen. Lisäksi huoltajat toivoivat aktiivisempaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä, esimerkiksi lastensuojelun ja päihde- ja mielenterveyspalveluiden välille.</p>		
Asiasanat		
lastensuojelu, huostaanotto, vanhemmuus, kokemukset, tukeminen		

Authors	Degree	Time
Janni Blomfelt and Sanni Kotasaari	Bachelor of Health Care	December 2020
Thesis title		
Guardian's experiences on getting support during custody process Descriptive literature review		41 pages 6 pages of appendices
Commissioned by		
Social Psychiatric Association of South-East Finland		
Supervisor		
Katja Villikka		
Abstract		
<p>The purpose of this thesis was to describe the experiences and support that the guardians of children taken into custody received during the custody process whilst using descriptive literature review. The goal of the thesis was to gather up-to-date information that will enable the Social Psychiatric Association of South-East Finland to develop its own mode of operations and find new possible development ideas. The literature review sought answers to what kind of support measures are available for the guardians and children in custody and what kind of support the guardians felt they needed during the child protection and custody process.</p> <p>In Finland, the number of child protection reports has doubled in the past ten years. In 2019, there were 11,178 children and teenagers in custody. Strengthening the involvement of children, teenagers and their guardians in the system is essential for the development of effective child protection services. Taking children into custody and foster care are the last resorts of child protection to ensure the growth and development of a child or a young person when outpatient care support measures have not been sufficient. In custody, the sole responsibility for caring for the child passes to the authorities. However, parenthood does not end with state custody or when the child has been placed in foster care. That only limits the authority of the guardians.</p> <p>The literature review includes research that fulfilled our selected criteria. At the end, ten studies were chosen. Eight of them were Finnish studies and two were in foreign languages. Thematic design was used to analyze this research. The research highlighted five themes regarding the guardians: encounter with guardians, emotional and moral support, concrete support, peer support, therapeutic support and the needs of the guardians to be taken into account during the process.</p> <p>The results of the literature review showed that peer support and peer support groups, family work and support from therapy were all already existing forms of support for the guardians and shown to be effective. Guardians received the information, discussion, peer support and help they needed from their peer support groups to help make their own thoughts more positive about the custody. The guardians were hoping for more encouraging and accepting encounters from social and health care professionals. It was hoped that more attention would be drawn to positive matters and resources. Guardians called for a more active client plan to be drawn up for them, assessing their needs for services and the necessary support measures, as well as the progress of rehabilitation. In addition, guardians wanted more active cooperation between different operators, for example between child protection services and substance abuse and mental health care services.</p>		
Keywords		
child protection, custody, parenthood, experiences, supporting		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	KAAKKOIS-SUOMEN SOSIAALIPSYKIATRINEN YHDISTYS RY	7
3	LASTENSUOJELU	8
4	LASTENSUOJELUN ASIAKKUUDEN SYNTYMINEN JA VAIHEET	10
	4.1 Lastensuojelutoimenpiteiden käynnistyminen	10
	4.2 Asiakassuunnitelma	12
	4.3 Avohuollon tukitoimet	13
5	SIJAISHUOLTO JA HUOSTAANOTTO.....	15
6	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	17
7	KIRJALLISUUSKATSAUS TUTKIMUSMENETELMÄNÄ	17
	7.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	17
	7.2 Aineiston kerääminen	18
	7.3 Aineiston analyysi.....	20
8	KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TULOKSET.....	21
	8.1 Lapsen huostaanoton vaikutus perheeseen	21
	8.2 Huoltajien kohtaaminen	21
	8.3 Emotionaalinen ja henkinen tuki	23
	8.4 Konkreettinen tuki.....	24
	8.5 Vertaistuki.....	25
	8.6 Terapeuttinen tuki.....	27
	8.7 Huoltajan tarpeiden huomioiminen	27
9	POHDINTA	30
	9.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	30
	9.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus.....	34
	9.3 Jatkotutkimusehdotukset	35
	LÄHTEET.....	37

LIITTEET

Liite 1. Aineiston haku

Liite 2. Tutkimustaulukko

Liite 3. Teemoittelutaulukko

Liite 4. Opinnäytetyö sopimus

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö käsittelee huoltajien kokemuksia huostaanotto-prosessissa saadusta tuesta. Aihe on yhteiskunnallisesti ajankohtainen ja mielenkiintoinen. Suomessa lastensuojeluilmoitusten määrä on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa. Vuonna 2019 lastensuojeluilmoitus tehtiin 85 746 lapsesta. Kodin ulkopuolelle oli sijoitettuna 18 928 lasta ja varsinaisesti huostaanotettuja lapsia ja nuoria oli 11 178. (THL 2020a.)

Huostaanotto-prosessiin voi liittyä erilaisia haasteita, kuten päätöksentekotilanteessa esillä olevat tunteet, olemassa olevan tiedon rajallisuus sekä työskentelyolosuhteet. Asiakastyön kannalta päätöksenteko voi muuttua hankalaksi silloin, jos esimerkiksi lapsen ja hänen huoltajansa välillä odotukset ja edut ovat ristiriidassa. Parhaan lopputuloksen määrittely voi muodostua hankalaksi riippuen siitä, kenen näkökulmasta asiaa tarkastellaan. Päätöksentekoon liittykin epävarmuus, koska harvoin on vain yksi oikea vastaus siihen, kuinka tilanteessa tulisi toimia. Jokaiseen päätökseen liittyy riski, koska kukaan ei pysty näkemään tulevaisuuteen. (Heinonen 2016, 14–15.) Lastensuojelun isona ongelmana on resurssien puute sekä suuret asiakasmäärät työntekijää kohden. Työntekijöiden vaihtuvuus on myös valitettavan suurta. (Pelastakaa lapset ry s.a.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata kuvailevan kirjallisuuskatsauksen keinoin huostaanotettujen lasten huoltajien kokemuksia lastensuojeluprosessin aikana saadusta tuesta. Opinnäytetyön tavoitteena on koota ajankohtaista tietoa aiheesta, jonka avulla Kaakkois-Suomen sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry:n on mahdollista löytää uusia kehittämisideoita ja kehittää omaa toimintaansa. Kirjallisuuskatsauksessa haetaan vastauksia siihen, millaisia tukitoimia huostaanotettujen lasten huoltajille on saatavilla sekä millaista tukea huoltajat kokevat tarvitsevansa lastensuojelu ja huostaanotto-prosessin aikana.

Tässä opinnäytetyössä huoltajalla tarkoitetaan lapsen vanhempia tai henkilöitä, joille lapsen huolto on uskottu, esimerkiksi lapsen isovanhemmat tai muu sukulainen (THL 2020c). Huoltajalla on vastuu järjestää lapsen asianmukainen hoito, kasvatus ja muu huolenpito. Huoltajuudella tarkoitetaan lapsen asioista päättämistä. (Lastensuojelu.info 2020a.)

2 KAAKKOIS-SUOMEN SOSIAALIPSYKIATRINEN YHDISTYS RY

Tämän opinnäytetyön tilaajana toimii Kakspy ry eli Kaakkois-Suomen sosiaali-psykiatrinen yhdistys ry. Kyseessä on kotkalainen voittoa tavoittelematon järjestö, joka työskentelee mielen hyvinvoinnin, osallisuuden sekä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Keskeisiä yhdistyksen toiminnan osa-alueita ovat kohderyhmän edunvalvonta ja aktiivinen vaikuttamistyö, jäsenoiminta, kansallinen ja kansainvälinen kehittämistoiminta sekä hyvien käytäntöjen tunnistaminen ja jakaminen. Yhdistys kehittää ja ylläpitää aktiivisesti uusia toimintamuotoja osallisuuden edistämiseksi. Näiden lisäksi Kakspy ry toimii yhteistyössä eri sosiaali- ja terveysalan organisaatioiden kanssa sekä harjoittaa tiedotus-, koulutus- ja vaikuttamistoimintaa. Yhdistyksen toimintaan kuuluu myös sen kohderyhmän edunvalvonta. Kakspy ry:n toiminnan perustana ovat yhdessä sovitut arvot, joita ovat avoimuus, tasa-arvoisuus, turvallisuus, voimavarakeskeisyys ja yhteisöllisyys. Näiden arvojen lisäksi toiminta perustuu vahvasti toipumisorientaatio ajatteluun. (Kakspy ry 2020; Kakspy ry 2017.)

Toipumisorientaatiolla tarkoitetaan henkilökohtaiseen toipumiseen liittyvää ajattelun ja toiminnan viitekehystä. Tässä ajattelumallissa asiakkaan toipumista edistetään siten, että autetaan häntä löytämään voimavaroja, joiden avulla on sairaudesta huolimatta mahdollista elää antoisaa ja toivorikasta elämää. Toipumisorientaation keskiössä ovat osallisuus ja kumppanuus, sekä myönteinen käsitys itsestä, toiveikkaus, voimaantuminen ja elämän merkityksellisyys. (Nordling 2020.) Toipumisorientaation perustana oleva ajatus toipumisesta voidaan laajentaa myös psyykkisesti sairastuneen läheisiin. Yhden perheenjäsenen sairastuminen vaikuttaa koko perheeseen ja heidän lähipiiriinsä. Kun läheinen sairastuu, niin tarvitsee myös omainen tukea omaan toipumisprosessiinsa. (Ikola ym. 2020, 32–33.)

Opinnäytetyö on kohdistettu erityisesti Kakspy ry:n Perhe- ja läheistyölle. Perhe- ja läheistyö toimii Kymenlaakson alueella ja se tarjoaa yksilöllistä tietoa, tukea sekä neuvontaa omaisille ja perheenjäsenille mielen hyvinvoinnin tukemiseksi. Lisäksi perhe- ja läheistyön toimintaan kuuluu vertaistukiryhmiä, koulutus- ja virkistystoimintaa, sekä vapaaehtois-, vertais- ja kokemusasiantuntijatoimintaa. Omaisneuvontaa on mahdollista saada sosiaali- ja terveys-

alan ammattilaisen tai kokemusasiantuntijan tarjoamana. Toiminnan kohde-ryhmään kuuluvat ovat ne läheiset, joilla on syntynyt huoli perheenjäsenen tai läheisen henkilön hyvinvoinnista tai päihteiden käytöstä. (Kakspy ry s.a.)

Kakspy ry:n perhe- ja läheistoiminnassa käynnistyi syksyn 2020 aikana voikukkia-vertaistukiryhmä. VOIKUKKIA®-toiminta on osa Kasper – Kasvatus- ja perheneuvonta ry:n valtakunnallista toimintaa. Voikukkia-vertaistukiryhmät on tarkoitettu niille vanhemmille tai huoltajille, jotka ovat kokeneet lapsensa sijoituksen tai huostaanoton. (Kujala ym. 2019, 4,11.) Ryhmän tavoitteena on käsitellä lapsen sijoituksen aiheuttamaa muutosta ja kriisiä, tukea huoltajien omaa elämää ja selviytymistä sekä vahvistaa vanhemmuutta ja sitä kautta lisää lasten hyvinvointia. Jokaisella ryhmäläisellä on myös omat tarpeet ja tavoitteet ryhmään osallistumiselle. (Voikukkia s.a.)

3 LASTENSUOJELU

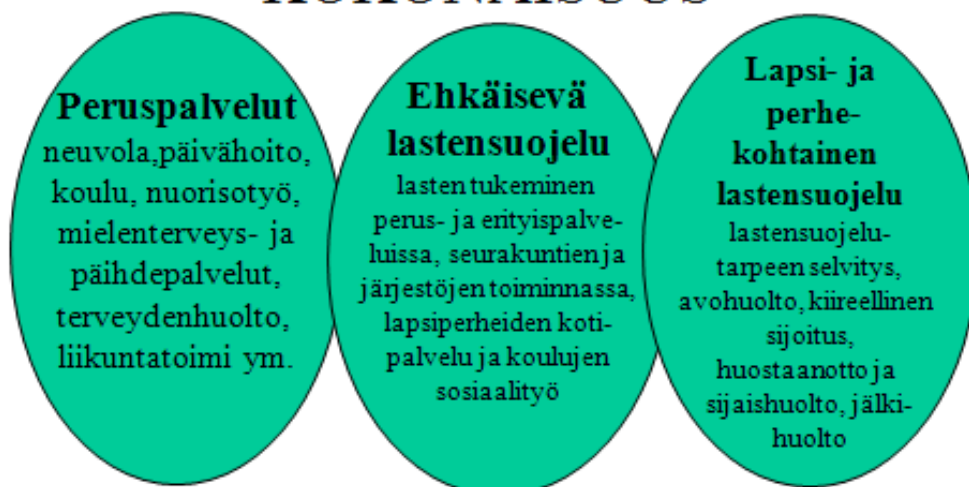
Lastensuojelulaissa lapsiksi määritellään alle 18-vuotiaat ja 18–24-vuotiaat nuoriksi (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417). Lastensuojelua käsitteenä voidaan tarkastella niin laajassa kuin suppeammassa merkityksessä. Laajassa merkityksessä lastensuojelulla tarkoitetaan yhteiskunnassa tehtäviä toimenpiteitä ja työtä, joilla tähdätään lasten hyvinvoinnin, kasvun ja kehityksen turvaamiseen, vanhemmuuden tukemiseen ja ennaltaehkäisevään lastensuojeluun. Suppeammassa merkityksessä lastensuojelulla tarkoitetaan lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua, jonka tehtävä on turvata lapsen mahdollisuudet ja oikeudet tasapainoiseen elämään sekä turvallisiin ihmissuhteisiin. (Jokinen 2014, 6–7.)

Lastensuojelulaki määrittää Suomessa kaikki lastensuojelutoimet. Lastensuojelulaki koskee jokaista Suomessa asuvaa lasta tai nuorta, riippumatta heidän taustastaan. Viranomaisten päätökset ja toiminta perustuvat siis aina lakiin. (Lastensuojelu.info 2020a.) Lapsen oikeuksista ja suojelusta on säädetty Suomen perustuslaissa, Euroopan ihmisoikeussopimuksessa sekä YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa. Lastensuojelun lainsäädännöstä vastaa sosi- ja terveystieteiden ministeriö. (STM s.a.)

Lapsen hyvinvointi on ensisijaisesti lapsen vanhempien tai muun huoltajan vastuulla. Jos huoltajat tarvitsevat tukea kasvatuksessa, on viranomaisten velvollisuus tukea heitä siinä ja tarvittaessa ohjata perhe lastensuojelun piiriin. Lastensuojelusta säädetään lastensuojelulaissa, jonka tavoitteena on turvata lapsen turvallinen kasvuympäristö sekä tasapainoinen ja monipuolinen kehitys. Lastensuojelun tehtävänä on edistää lapsen ja hänen perheensä hyvinvointia ja ehkäistä erilaisia ongelmia yhteiskunnallisilla toimilla. Lapsen kehitykseen vaikuttaa huoltajien ohella muut lapsen arjen ympäristöt, kuten päivähoito, koulu ja erilaiset harrastustoiminnot. (Lastensuojelulaki 2. § mom 1.)

Lastensuojelulain (417/2007) mukaan perheille on tarjottava ja järjestettävä avohuollon tukitoimia heti, kun lastensuojelun tarve ilmenee. Näiden tukitoimien tarkoituksena on tukea ja edistää lapsen kehitystä. Samalla vahvistetaan lapsen huoltajien kasvatuskyykyä. Jokaisen kunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu sekä ehkäisevä lastensuojelu ovat sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisia kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu tulee järjestää niinä vuorokauden aikoina, joina tarvetta esiintyy. (Lastensuojelulaki 11. § mom 3.) Seuraava kuva havainnollistaa sen, miten lastensuojelu on osana kuntien perus- ja erityispalveluissa sekä kolmannen sektorin toiminnassa (kuva 1).

LASTENSUOJELUN KOKONAISUUS

KUVA 1. Lastensuojelun kokonaisuus (Penninkangas 2012, 9).

Yllä olevassa kuvassa on avattu lastensuojelun kokonaisuutta. Lastensuojelun peruspalveluja tuottavat neuvolat, päivähoitopaikat, koulut, nuorisotyö, mielen-terveys- ja päihdepalvelut, terveydenhuolto, liikuntatoimi ja muut vastaavat ta-hot. Ehkäisevää lastensuojelua toteutetaan seurakuntien ja järjestöjen toiminnassa, lapsiperheiden kotipalveluissa, koulujen sosiaalityössä sekä perus- ja erityispalveluissa. Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu tarkoittaa lastensuojelutarpeen selvittämistä, lastensuojelun avohuoltoa, kiireellistä sijoitusta, huostaanottoa, sekä sijaishuoltoa että jälkihuoltoa. (Penninkangas 2012, 9.)

Lastensuojelun laatusuosituksen (2019) mukaan lasten, nuorten ja heidän huoltajiensa osallisuuden vahvistaminen on olennainen asia toimivien lastensuojelupalveluiden kehittämiseksi. Ollakseen osallisia, lastensuojeluasian eri osapuolten tuleekin saada kokea sekä luottaa siihen, että jokainen tulee kuulluksi yksilönä ja jokainen saa tuoda julki oman näkemyksensä asiaan. (Malja ym. 2019, 18.)

4 LASTENSUOJELUN ASIAKKUUDEN SYNTYMINEN JA VAIHEET

4.1 Lastensuojelutoimenpiteiden käynnistyminen

Lastensuojeluprosessi käynnistyy sosiaalityöntekijän saadessa tiedon lapsesta, jolla on lastensuojelun tarve. Jos asiakkuus käynnistetään tehdyn ilmoituksen jälkeen, ensimmäisenä selvitetään sen aiheellisuus. Tämän kautta selvitetään, millaisia toimia lapsen suojelemiseksi tarvitaan vai tarvitaanko niitä ollenkaan. (Heino 2008, 44.)

Ehkäisevän lastensuojelun tavoitteena on lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen sekä vanhemmuuden tukeminen. Ehkäisevää lastensuojelutyötä järjestetään kunnan lakisääteisissä peruspalveluissa, esimerkiksi neuvoloissa sekä muussa terveydenhuollossa ja päivähoidossa. Ehkäisevässä lastensuojelussa ei edellytetä lastensuojelun asiakkuutta. Ehkäisevässä lastensuojelutyössä huomioidaan lapsen hyvinvointi myös aikuisille suunnattujen palveluiden kautta, esimerkiksi päihdepalveluissa, jossa arvioidaan huoltajan kykyä huolehtia lapsesta. (STM s.a.)

Mikäli lapsen arjen ympäristöissä herää huoli lapsen hyvinvoinnista, on kennellä tahansa velvollisuus ja/tai mahdollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus. Ilmoituksen voi tehdä kuka tahansa, mutta tietyillä ammattikunnilla ja luottamustoimihenkilöillä on velvollisuus tehdä ilmoitus. Mikäli lastensuojelun tarve on kiireellinen, niin otetaan se käsittelyyn heti. Muissa tapauksissa lastensuojelutarpeen selvitys tehdään seitsemän arkipäivän kuluessa. (STM s.a.) Jos lastensuojelullinen huolta aiheuttava asia on akuutti, suositellaan ilmoitusta tehtäväksi heti soittamalla alueelliseen sosiaalipäivystykseen. Tarvittaessa tämän jälkeen voidaan toimittaa kirjallinen lastensuojeluilmoitus, mikä täydentää puhelimesta käytyä kuvausta tapahtuneesta. Ilmoitukseen johtavat syyt voivat olla huoltajiin tai kotioloihin liittyvät asiat, tai lapsen oma käyttäytyminen ja toiminta, jos se vaarantaa hänen kasvuaan ja kehitystään. (Räty 2007, 148–149.)

Lastensuojeluilmoituksen tekemisen taustalla voi olla monenlaisia syitä. Niitä ovat esimerkiksi lapsen tarpeiden laiminlyönti, pahoinpitely tai seksuaalinen hyväksikäyttö, lapsen huoltajan päihde- tai mielenterveysongelmat, lapsen oma päihteiden käyttö tai mielenterveysongelmat sekä vanhemman ja lapsen väliset vakavat vuorovaikutusongelmat. Myös jatkuva koulunkäynnin laiminlyönti, perheen heikko taloudellinen tilanne, joka on vaaraksi lapsen huolenpidolle ja kehitykselle tai lapsen liiallinen vastuu perheen arjesta, esimerkiksi vanhemman sairauden tai päihdeongelman takia, voivat olla lastensuojeluilmoituksen taustalla. (THL 2020e.)

Laitilan (2014) mukaan yleisiä syitä lastensuojeluilmoituksen tekemiselle ovat lapsen kasvuoloihin liittyvät vaikeudet. Tutkimuksessa näihin oli luettu mukaan esimerkiksi häätöuhka ja muut asumiseen liittyvät häiriöt, huoli lapsen turvallisuudesta, vanhemman kokema väkivalta, perheen vaikea tilanne ja huoltajuusriidat sekä vanhempien väsymys. Myös vanhempien päihteiden käyttö, rikollinen toiminta ja psyykkisen terveyden ongelmat olivat yleisiä syitä lastensuojeluilmoituksen tekemiselle. (Laitila 2014, 15–16.)

Lastensuojeluilmoitus on mahdollista tehdä myös ennen lapsen syntymää, jolloin sitä kutsutaan ennakolliseksi lastensuojeluilmoitukseksi. Ennakollinen ilmoitus saa aikaan sosiaalitoimen toimintavelvoitteen jo ennen kuin lapsi on syntynyt. On tärkeää, että sosiaalitoimi ja lastensuojelu saavat riittävän ajoissa

tiedon syntyvästä lapsesta, jonka oletetaan tarvitsevan lastensuojelun tukitoimia syntyessään. Silloin on mahdollista suunnitella tarvittavat palvelut yhdessä tulevien huoltajien kanssa. Esimerkiksi huoltajan todettu päihdeongelma on riittävä peruste ennakkollisen lastensuojeluilmoituksen tekemiseen, kun taas pelkkä epäily siitä ei ole riittävä peruste. Varsinainen lastensuojeluasiakkuus alkaa kuitenkin vasta lapsen syntymän jälkeen, jolloin ennen lapsen syntymää vanhemmille annettu tuki on aikuissosiaalityön tai terveydenhuollon palveluja. (THL 2019.)

Lastensuojeluilmoitukseen liittyvää negatiivista leimaa on pyritty vähentämään. Vuodesta 2010 alkaen lastensuojelulain ilmoitusvelvollisuus on voitu toteuttaa myös pyyntönä lastensuojelutarpeen arvioimiseksi. Pyynnön tavoitteena on avoimuus ja sujuva yhteistyö huoltajien sekä ilmoitusvelvollisten tahojen välillä jatkossakin. (Tamminen & Wallén 2013, 17.)

4.2 Asiakassuunnitelma

Lastensuojelulain 30. §:n mukaan jokaiselle lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle tulee laatia asiakassuunnitelma, ellei ole kyse tilapäisestä ohjauksesta tai neuvonnasta. Suunnitelma on tehtävä riippumatta siitä, onko lapsi avohuollon, sijaishuollon tai jälkihuollon piirissä. Suunnitelman laatii lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ja yhdessä lapsen ja hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajan kanssa, mikäli tälle ei ole merkittävää esitettyä. Lähtökohtaisesti asiakassuunnitelman tarkoituksena on yhteistyö asiakkaan kanssa, mutta se on laadittava silloinkin, kun asianosaiset eivät halua osallistua sen tekemiseen tai jopa vastustavat sen tekoa. (Lastensuojelulaki 30. § mom 6.)

Asiakassuunnitelmasta käy ilmi lapsen ja perheen nykytilanne, sekä mahdollinen aikaisempi lastensuojeluasiakkuuden historia. Lisäksi suunnitelmassa on kuvattu lapsen perhesuhteita sekä muita lapselle merkittäviä suhteita, lapsen päivittäistä elämää ja lapsen käyttäytymistä. Näiden asioiden lisäksi asiakassuunnitelmaan tulee kirjata tavoitteet, joihin pyritään ja keinot niiden saavuttamiseksi. Asiakassuunnitelmassa tulee olla kirjattu myös ne palvelut, joita lapselle ja perheelle tarjotaan, sekä perustelut niille. (Jokinen 2014, 8.) Suunnitel-

maan kirjataan myös asianomaisten mahdolliset eriävät näkemykset, jotka liittyvät tuen tarpeeseen sekä palveluiden ja muiden tukitoimien järjestämiseen (THL 2020d).

Hyvin tehty asiakassuunnitelma on kirjoitettu ymmärrettävästi ja siinä käytetyt ilmaisutavat ovat selkeitä. Lastensuojelun asiakassuunnitelma ja lastensuojelutarpeen selvitys kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa. Selvityksessä tarkistetaan lapsen kokonaistilanne ja lastensuojelun tarve. Tähän selvitykseen perustuen määritetään muutostarpeet, tavoitteet ja keinot niihin pääsemiseksi sekä arviointi, jotka kirjataan suunnitelmaan. Lastensuojelun asiakassuunnitelman tarkoituksena onkin edesauttaa tavoitteellista asiakastyötä, jolla pyritään osallistamaan lasta ja hänen huoltajiaan. (Jokinen 2014, 10.) Suunnitelmaa voidaan kuvailla myös sopimukseksi siitä, mihin tulevaisuudessa pyritään asiakkaan tilanteessa. Suunnitelmalla onkin suuri merkitys moniammatillisessa asiakastyössä, koska yhteisen suunnitelman avulla ammattihenkilöstön ja asiakkaan on helpompi hahmottaa lastensuojeluprosessia yhteisymmärryksessä. (Lehtimäki 2015, 9.)

Asiakassuunnitelma laaditaan myös huoltajalle, jonka lapsi on otettu huostaan. Suunnitelmassa arvioidaan palveluntarve ja sen lisäksi pohditaan keinoja, joilla voidaan edistää perheen yhdistämistä. Suunnitelma tehdään tarvittaessa yhdessä muiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa. Huoltajan asiakassuunnitelman voidaan kuitenkin jättää tekemättä, jos sen laatiminen koetaan tarpeettomaksi. (Lastensuojelulaki 30. § mom 6.)

4.3 Avohuollon tukitoimet

Lastensuojelulla täytyy olla käytettävissä erilaisia tukitoimia, jotta pystytään tarjoamaan jokaiselle lapselle ja perheelle yksilöllistä, juuri heidän tarvitsemaansa tukea. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että yhden perheen kanssa pitäisi käyttää kaikkia olemassa olevia tukimuotoja. Lapsen terveydelle ja kehitykselle välttämättömät sosiaalihuollon palvelut sekä varhaiskasvatus on järjestettävä asiakassuunnitelman mukaisesti. Arvio välttämättömien sosiaalihuollon palveluiden tarpeesta ei saa rajoittua pelkästään jo lapsella ja perheellä olemassa oleviin palveluihin, vaan kaikki tarvittavat tukitoimet tulee kir-

jata ja järjestää, jos sosiaalityöntekijän arvioi ne tarpeellisiksi. Lapsen terveyden tai kehityksen kannalta voivat olla välttämättömiä myös huoltajan tarvitsemat ja hänen asiakassuunnitelmaansa kirjatut palvelut. Tällaisia voivat esimerkiksi olla huoltajan tarvitsevat mielenterveys- ja päihdehuollon palvelut. (THL 2020d.)

Lastensuojelulain mukaan avohuollon tukitoimet on aloitettava viipymättä, jos lapsen kasvuympäristö tai lapsen oma käyttäytyminen on haitaksi hänen kehitykselleen ja terveydelle (Ikonen 2013, 133). Ikosen (2013) mukaan tukitoimet pyritään toteuttamaan aina yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa. Avohuollon tukitoimien tarkoitus on tukea ja edistää lapsen myönteistä kehitystä, huomioiden samalla huoltajien kyvyt ja mahdollisuudet kasvattaa lasta. Avohuollon kautta on mahdollista saada tukea lapsen ja hänen perheensä ongelmatilanteen selvittämiseen. Lasta tai nuorta voidaan tukea taloudellisesti esimerkiksi harrastustoiminnan tai koulunkäynnin kanssa, itsenäistyvää nuorta tuetaan ammatin ja asunnon hankinnassa. Lapselle on järjestettävä terapia- tai hoitopalveluja, jos ne tukevat hänen kuntoutumistaan ja hän niitä tarvitsee. (Ikonen 2013, 133–134.) Perhe voi saada perhetyön kautta tukea usealla eri tavalla, näitä tukimuotoja voivat olla keskustelu tai ohjaaminen kasvatuksessa tai konkreettinen tuki arjen asioissa, kuten kodin- tai lastenhoidossa (Kuntaliitto 2017).

Avohuollon tukitoimena voidaan perheelle järjestää esimerkiksi tukihenkilö tai -perhe (STM s.a.). Tukiperhetoiminnassa perheelle on osoitettu tukiperhe, jonka luona lapsi vierailee säännöllisesti. Tukiperhesuhteen kesto vaihtelee lyhimmistä muutaman viikon tai kuukauden ajoista jopa useisiin vuosiin. Tavoitteena on perheiden tukeminen ja arjesta selviytyminen silloin, kun vanhempien voimavarat ovat vähentyneet. Tarkoituksena on myös turvata lapsen terveyttä ja myönteistä kehitystä. (Salonkari & Taivalmäki 2018, 25.) Tukihenkilö taas on aikuinen, jonka kanssa lapsi tai nuori voi tehdä esimerkiksi koulutehtäviä tai käydä erilaisissa harrastustoiminnoissa. Sekä tukiperheet että -henkilöt koulutetaan tehtävään. Tukitoimena voi olla myös erilaisia vertaistukiryhmiä, joissa perheet pääsevät keskustelemaan ja jakamaan ajatuksia samanlaisessa tilanteessa olevien kanssa. (Lastensuojelu.info 2020d.)

Mikäli lapsi tarvitsee apua kiireellisesti, voidaan myös avohuollon tukitoimia tällöin järjestää kiireellisesti. Tukitoimien on tällaisessa tilanteessa oltava lapsen edun mukaisia, mahdollisia toteuttaa, huolenpidon toteuttamiseksi sopivia sekä lapsen tilanteeseen nähden riittäviä. Avohuollon sijoitus on tietyin ehdoin mahdollista toteuttaa silloinkin, kun huostaanoton kriteerit täyttyvät. Tällöin lapselle järjestetään kiireellisen sijoituksen sijaan kiireellinen avohuollon sijoituspaikka. Avohuollon sijoitusta on mahdollista käyttää, mikäli se riittää turvaamaan lapsen kasvun ja kehityksen, eikä sijoituksen aikana ole tarpeellista käyttää rajoitustoimenpiteitä. Kiireellinen avohuollon sijoitus edellyttää aina 12 vuotta täyttäneen lapsen ja tämän huoltajan suostumusta. Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus on kuntouttava jakso tai tuen tarpeen arviointiin tarkoitettu. Sijoitus tapahtuu ensisijaisesti lapsen huoltajan kanssa yhdessä joko laitoksessa tai perhehoidossa. Kriisitilanteessa voidaan avohuolloin sijoitus järjestää myös turvakodissa. (THL 2020d.)

5 SIIJAISHUOLTO JA HUOSTAANOTTO

Huostaanotto ja sijaishuolto ovat lastensuojelun viimesijaisimmat keinot lapsen tai nuoren kasvun ja kehityksen turvaamiseksi silloin, kun avohuollon tukitoimet eivät ole olleet riittäviä (STM s.a.). Mikäli lapsi on lastensuojelulain 40 §:ssä mainituista syistä välittömässä vaarassa, hänelle järjestetään kiireellisesti sijaishuoltona tarvittava hoito ja huolenpito. Kiireellinen sijoitus on viimesijainen toimenpide, kun muilla tukitoimilla ei saada turvattua lapsen turvallisuutta. Kiireellinen sijoitus voi tapahtua joko perhehoitoon, lastensuojelu- tai terveydenhuoltolaitokseen tai hoito voidaan järjestää muulla tavoin tarpeen mukaan. Joissain tilanteissa sijoitus voidaan tehdä myös lapsen sukulaisen luokse. Kiireellinen sijoitus voi kestää yhden viranhaltijan päätöksellä enintään 30 päivää. (THL 2020b.)

Huostaanotossa vastuu lapsen hoidosta siirtyy viranomaisille. Sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun, kiireellisesti sijoitetun tai hallinto-oikeuden väliaikais määräyksen nojalla sijoitetun lapsen kasvatuksen ja hoidon järjestämistä kodin ulkopuolella. (STM s.a.) Vanhemmuus ei pääty huostaanottoon tai sijoitukseen, vaan tällöin huoltajien päätäntävaltaa on rajoitettu. Kunnan sosiaali-toimi päättää tällöin lapsen tai nuoren olinpaikasta, kasvatuksesta ja huolenpi-

dosta. Huoltajilla on edelleen oikeus saada tietoa lapsensa asioista ja olla yhteydessä lapseen. Huoltajien oikeuksiin kuuluu myös tieto siitä, mitä heistä on kirjattu ja miten tehtyjä toimia on perusteltu. (Lastensuojelu.info 2020b.)

Suostumukseen perustuvalla huostaanotolla tarkoitetaan vapaaehtoista asiakkaan tarpeisiin perustuvaa huostaanottoa. Suostumukseen perustuvassa huostaanotossa tehdään kirjallinen päätös huostaanotosta ja sijaishuoltoon sijoittamisesta. Jos 12 vuotta täyttänyt lapsi tai hänen huoltajansa ei vastusta asiaa, sosiaalityöntekijä valmistelee asian ja johtava viranhaltija tekee päätöksen. Päätös annetaan tiedoksi asianomaisille ja siihen on mahdollisuus hakea muutosta hallinto-oikeudelta. (Lastensuojelulaki 43. § mom 1.) Jos 12 vuotta täyttänyt lapsi tai hänen huoltajansa vastustaa huostaanottopäätöstä, johtavan viranhaltijan on tehtävä asiasta hakemus hallinto-oikeudelle (Lastensuojelulaki 44. § mom 2.).

Huoltajilla on oikeus ilmaista mielipiteensä lastensuojelutoimista. Lastensuojelulaissa on määritetty, mistä päätöksistä huoltajat voivat tehdä valituksen. Päätös kiireellisestä sijoituksesta tai huostaanotosta lukeutuu näihin. Valitus on tällöin tehtävä 30 päivän sisällä siitä, kun tieto päätöksestä on tullut. Kunnan sosiaaliasiamies auttaa huoltajia tilanteessa, jossa huoltajat kokevat tulleensa väärin kohdelluiksi. Myös eduskunnan oikeusasiamiehelle voi tehdä kantelun. Hänen tehtäviinsä kuuluu valvoa, että viranomaiset toimivat lakien mukaisesti. (Lastensuojelu.info 2020b.)

Huostaanotto on aina toistaiseksi voimassa oleva. Kun huostaanoton tai sijaishuollon tarve päättyy, sosiaalihuollon johtava viranhaltija tekee päätöksen huostassa pidon lopettamisesta, kun lapsen sosiaalityöntekijä valmistelee asian. Jos lapsen huoltaja hakee huostaanoton lopettamista, sosiaalityöntekijän tulee arvioida huostaanoton jatkamisen edellytykset asiakassuunnitelman tarkastuksen yhteydessä. Huostaanoton lopettamista harkittaessa tulee ottaa huomioon lapsen sijaishuollon kesto, lapsen oma mielipide, millainen kiintymyssuhde on syntynyt sijaishuoltoa antavan tahon kanssa ja millainen kiintymyssuhde lapsella on omiin huoltajiin. Huostaanotto päättyy kuitenkin viimeistään, kun nuori täyttää 18 vuotta. (Lastensuojelulaki 47. § mom 9.)

Jälkihuollon tukitoimiin 25-vuotiaaksi asti on oikeutettu ne lapset tai nuoret, jotka ovat olleet sijaishuollon tai puoli vuotta kestäneen avohuollon tukitoimena sijoitettuna kodin ulkopuolelle. Näitä jälkihuollon tukitoimia ovat esimerkiksi asumisen järjestäminen opintoja varten tai sosiaaliohjaajan tuki. (STM s.a.)

6 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata kuvailevan kirjallisuuskatsauksen keinoin huostaanotettujen lasten huoltajien kokemuksia lastensuojeluprosessin aikana saadusta tuesta. Opinnäytetyön tavoitteena on koota ajankohtaista tietoa aiheesta, jonka avulla Kakspy ry:n on mahdollista löytää uusia kehittämisideoita ja kehittää omaa toimintaansa.

Kirjallisuuskatsauksella haetaan vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Millaisia tukitoimia huostaanotettujen lasten huoltajille on saatavilla?
2. Millaiset huostaanotettujen lasten huoltajille tarkoitetut tukitoimet on koettu toimiviksi?
3. Millaista tukea huostaanotettujen lasten huoltajat olisivat kaivanneet huostaanotto prosessin aikana?

7 KIRJALLISUUSKATSAUS TUTKIMUSMENETELMÄNÄ

7.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Tässä opinnäytetyössä käytetään tutkimusmenetelmänä kuvailevaa kirjallisuuskatsausta, jonka tavoitteena on löytää ja koota ajankohtaista ja luotettavaa tietoa aiheesta (Stolt ym. 2016, 8). Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on muodostaa kokonaiskuva aikaisemmista tutkimuksista, joiden pohjalta opinnäytetyön yhteistyökumppanin on mahdollista kehittää omaa toimintaansa lastensuojelu- ja huostaanotto prosessissa olevien lasten huoltajien tukemisessa.

Kirjallisuuskatsauksen tärkeänä vaiheena on tarkoituksen ja tutkimusongelman määrittäminen. Tarkoituksen määrittäminen antaa suunnan koko prosessille. Hyvä tutkimuskysymys on aiheeseen nähden merkityksellinen ja riittävän tarkka. Siihen on pystyttävä vastaamaan kirjallisuuden perusteella. Toinen vaihe kirjallisuuskatsausta tehtäessä sisältää kirjallisuuden haun ja aineiston valinnan. Tutkimusaineistoa valittaessa on pohdittava, millä lailla toteutetut tutkimukset palvelevat parhaiten omaa opinnäytetyötä. Aineisto valitaan poissulku- ja sisäänottokriteerien perusteella, joita voivat olla esimerkiksi tietyt kielet ja julkaisuvuodet. Sisäänotto- ja poissulkukriteerien käyttäminen helpottaa valitun aineiston määrän hallittavuutta sekä auttaa katsauksen pysymistä suunnitellussa fokuksessa. (Stolt ym. 2016, 24–32.)

Kolmas vaihe on haettujen tutkimusten arviointi. Arvioinnin tarkoituksena on tarkastella alkuperäistutkimuksista saadun tiedon kattavuutta ja edustavuutta. Lisäksi tarkoituksena on havaita, miten olennaista alkuperäistutkimuksista saatu tieto on oman tutkimusongelman ja tutkimuskysymysten kannalta. Neljäs vaihe tutkimusta tehdessä on aineiston analyysi ja synteesi. Analyysimenetelmä on riippuvainen valitun katsausmenetelmän valinnasta. Viimeisenä vaiheena on tulosten raportointi, jolloin katsaus kirjoitetaan sen lopulliseen muotoon. (Stolt ym. 2016, 24–32.)

Opinnäytetyön työstäminen aloitettiin tarkoituksen ja tutkimuskysymysten pohdinnalla. Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä on toimiva, koska tarkoituksena on löytää ja koota ajankohtaista ja luotettavaa tietoa löytämistämme tutkimuksista. Tämä opinnäytetyö on toteutettu yllä esiteltyjen vaiheiden mukaisesti.

7.2 Aineiston kerääminen

Aineiston haku alkaa, kun valitaan työn kannalta keskeiset käsitteet. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on löytää kaikki tieto tutkittavasta aiheesta ja tällöin käydään läpi aiheen kannalta merkitykselliset tietokannat, opinnäytetyöt ja internetsivustot. Lisäksi voidaan käyttää manuaalista hakua. Kun keskeiset käsitteet on valittu, valitaan käytettävät tietokannat. Opinnäytetyötä tehdessä on hyvä hakea tietoa useasta eri lähteestä, jotta saadaan mahdollisimman kattava tieto tutkittavasta aiheesta. Tiedonhakuja tehdessä tehdään rajaukset,

näitä ovat yleensä aikarajaus, kielirajaus ja rajaus abstraktien saatavuuteen. Jotta tutkimuskysymyksiin saataisiin vastauksia, ovat hakujen rajaukset eri tietokannoissa mietittävä tarkkaan. Näillä pystytään myös osittain noudattamaan sisäänotto- sekä poissulkukriteereitä. Kirjallisuushakujen tulokset käydään huolellisesti läpi ja varmistetaan niiden sopivuus opinnäytetyöhön. (Stolt ym. 2016, 35–51.)

Tässä opinnäytetyössä sisäänottokriteereinä olivat mahdollisimman uusi tutkimustieto, joka olisi korkeintaan 10 vuotta vanhaa. Mukaan otettiin ylempään ammattikorkeakoulun tasoiset opinnäytetyöt, pro gradu -tutkielmat ja väitöskirjat. Aineistoa rajattiin siten, että sen tuli olla joko suomen-, ruotsin- tai englanninkielinen ja se oli saatavilla maksutta sähköisenä tai painettuna kirjastosta. Lisäksi aineiston tuli olla otsikon ja tiivistelmän perusteella sopiva opinnäytetyön aiheeseen. Aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Aineiston kriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Suomen-, ruotsin- tai englanninkielinen	Muut kielet
Pro gradu- tutkielma, väitöskirja, tieteellinen artikkeli tai muu luotettava julkaisu	AMK-tason opinnäytetyöt
Maksuton sähköinen tai kirjastosta saatavilla oleva painettu aineisto	Maksullinen aineisto
Julkaistu 2010–2020	Julkaistu yli kymmenen vuotta sitten
Otsikon ja tiivistelmän perusteella aiheeseen sopiva	Epäluotettava lähde

Tutkimustiedon löytämiseksi käytettiin sekä manuaalista että elektronista hakua, jotka sisälsivät aiheen kannalta oleelliset tietokannat, internetsivustot sekä opinnäytetyöt. Opinnäytetyön aineistoa haettiin sekä suomenkielisistä että englanninkielisistä lähteistä. Suomalaisina tietokantoina käytettiin Finnaa, Google Shcolaria sekä Mediciä. Kansainvälisinä tietokantoina käytössä olivat Cinahl ja Pubmed. Lisäksi käytettiin manuaalista hakua yliopistojen julkaisuarkistoista. Hakusanat muodostuvat opinnäytetyön aiheen ja keskeisten käsitteiden perusteella. Keskeisimpinä suomalaisina hakusanoina olivat *lastensuojelu*, *huostaanotto*, *vanhemmuus*, *tukeminen*. Englanninkielisiä hakuja tehtiin hakusanoilla *custody*, *parenthood*, *child welfare* ja *supporting*. Tietokantaha-

kujen lisäksi etsittiin manuaalisesti aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Tietokantahaut ja käytetyt hakusanat ja niiden yhdistelmät ovat nähtävissä hakutaulukossa, joka on liitteenä 1.

7.3 Aineiston analyysi

Kirjallisuuskatsauksen aineiston analyysin tarkoituksena on tehdä yhteenveto valittujen tutkimusten tuloksista. Analyysimenetelmä on riippuvainen valitusta katsausmenetelmästä. Induktiivisessa sisällön analyysissä edetään aineistolähtöisesti, eli tutkittava aineisto käydään huolellisesti läpi ja esimerkiksi teemoitellaan. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 167.)

Tässä opinnäytetyössä analyysimenetelmänä käytettiin teemoittelua. Ensimmäisenä vaiheena kuvataan tutkimusten keskeinen ja tärkeä sisältö. Analyysissä tuodaan esiin julkaisuvuosi, kirjoittajat, tutkimuksen tarkoitus, aineistonkeruumenetelmät, kohdejoukko, otos, päätulokset, heikkoudet sekä vahvuudet. Yhteenveto tutkimuksista tehdään taulukkomuotoon. Tämän opinnäytetyön kirjallisuuskatsauksessa käytetyt tutkimukset on esitelty yksityiskohtaisesti tutkimustaulukossa, joka on liitteessä 2.

Toisessa vaiheessa tutkija perehtyy aineistoon, tekee merkintöjä ja muodostaa näiden avulla luokkia tai teemoja. Tämän tarkoituksena on löytää eri tutkimustuloksista yhteneväisyyksiä sekä eroavaisuuksia. Sen jälkeen aloitetaan ryhmittely ja tulosten tulkinta ja vertailu. Kun teemat tai kategoriat on saatu aineiston perusteella muodostettua, annetaan niille sisällön mukainen nimi. Analyysin viimeisenä vaiheena luodaan looginen kokonaisuus löytyneistä tuloksista ja pyritään tekemään yleisempi kuva tutkimustuloksista. Myös ristiriitaiset tulokset tuodaan esiin. (Stolt ym. 2016, 30–31.)

Aineiston analyysi aloitettiin paneutumalla perusteellisesti tutkimuksiin sekä niiden tuloksiin että johtopäätöksiin. Englanninkieliset tutkimukset käännettiin suomen kielelle. Käännösten perusteella jätettiin pois yksi englanninkielinen tutkimus, koska se ei vastannutkaan asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Tämän jälkeen jatkettiin vieraskielisten tutkimusten hakua, ja tilalle löytyi yksi ruotsinkielinen tutkimus. Aineistosta poimittiin tutkimuskysymyksiin vastaavat asiat ja

ne kirjoitettiin ylös paperille. Tämän jälkeen asiat lisättiin teemoittelutauluk-
koon, jonka avulla yhdisteltiin samankaltaisia asioita keskenään ja niille annet-
tiin asioiden sisältöä kuvaavat nimet eli teemat. Teemoiksemme valikoituivat
huoltajien kohtaaminen, emotionaalinen ja henkinen tuki, konkreettinen tuki,
vertaistuki, terapeutin tuki ja huoltajien tarpeiden huomioiminen. Tämän
opinnäytetyön tulosten tarkastelu kohdassa on kursivoituna aineistosta nous-
seet keskeisimmät tutkimustulokset. Näiden tulosten perusteella on tehty ai-
neiston analyysi teemoittelun avulla. Teemoittelutaulukko on nähtävissä tä-
män opinnäytetyön lopussa liitteessä 3.

8 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TULOKSET

8.1 Lapsen huostaanoton vaikutus perheeseen

Lapsen huostaanotto on aina kriisi niin huoltajille, lapselle kuin koko perheelle.
Olivat huostaanottoon ja sijoitukseen johtaneet syyt mitkä tahansa, niin lap-
sesta luopuminen sekä eroon joutuminen ovat huoltajille aina psyykkisesti ras-
kasta aikaa ja on luonnollista, että se aiheuttaa huoltajissa kriisireaktioita. Lap-
sen huostaanotto aiheuttaa huoltajissa monenlaisia voimakkaita tunteita kuten
häpeää, syyllisyyttä, surua, vihaa ja menetyksen tunnetta. Huoltajat harvem-
min pystyvät välttämään lapsen menetyksestä aiheutuvaa surua, vaikka he
tiedostaisivatkin huostaanoton tarpeellisuuden. (Niininen & Terävä-Karhinen
2019, 7; Lönnberg 2020, 23.)

Lastensuojelun asiakkuuteen liittyy usein tietynlainen stigma, eli häpeäleima.
Huoltajat saattavat kokea olevansa huonompia kuin muut, koska ovat lasten-
suojelun asiakkaita. Lisäksi lastensuojelun negatiivissävytteisellä julkisuuskul-
valla on osittain vaikutusta siihen, miten huoltajat lähtökohtaisesti suhtautuvat
lastensuojeluun. (Välimaa 2016, 38, 57.)

8.2 Huoltajien kohtaaminen

Luottamuksellinen ja toimiva yhteistyö ovat kulmakiviä toimivalle lastensuoje-
luprosessille. Näiden edellytyksiä ovat molemminpuolinen kunnioitus ja avoi-
muus. Lisäksi lastensuojeluasiakkuuden hyväksyminen on edellytys toimivalle
lastensuojelulle. Jokainen huoltaja käy omalla tavallaan läpi tämän hyväksymi-

sen prosessin. Tähän hyväksymisen prosessiin yksi keskeisesti vaikuttava tekijä on se, onko huoltaja itse tehnyt lastensuojeluilmoituksen vai onko sen tehnyt jokin ulkopuolinen taho. (Välimaa 2016, 41–43.) Kojo (2012) tuo esille, että huoltajan ja sosiaalityöntekijän luottamuksellisen yhteistyösuhteen syntyymiseen vaikuttaa *työntekijän pysyvyys*. Suuri vaihtuvuus lastensuojelun työntekijöissä ja oman tilanteen kertominen jatkuvasti uudelle ihmiselle koettiin rasakkaana. Luottamuksen syntymiseen vaikuttaa myös *huoltajan oma aktiivisuus*. (Kojo 2012, 44; Niininen & Terävä-Karhinen 2019, 36.) Luottamus sosiaalityöntekijöihin mahdollistaa avoimen kanssakäymisen ja keskustelun vaikeista asioista (Välimaa 2016, 43).

Kojon (2012) tutkimuksen mukaan työntekijöiden *kannustavalla ja hyväksyvällä kohtaamisella* sekä vahvuuksien huomioon ottamisella on todettu olevan yhteys siihen, miten huoltajat kokevat yhteistyön lastensuojelun kanssa. (Kojo 2012, 57; Lönnberg 2020, 25.) Myös Janssonin (2014) tutkimuksessa haastattelemat huoltajat toivoivat kunnioittavaa kohtaamista lastensuojelun ja muiden toimijoiden taholta. Lisäksi toivottiin, että huoltajien näkemyksiä arvostettaisiin ja heidät kohdattaisiin tasa-arvoisina suhteessa sosiaalityöntekijöihin sekä sijaisvanhempiin. (Jansson 2014, 86.)

Aineistosta kävi ilmi, että useat huoltajat kokivat sosiaalityöntekijöiden ja muiden asiantuntijoiden keskittyvän enimmäkseen negatiivisiin asioihin ja positiivista sanottavaa huoltajille oli harvemmin. Huoltajat toivoivatkin työntekijöiltä enemmän *huomion kiinnittämistä positiivisiin asioihin*. Tämän lisäksi huoltajat toivoivat kokonaisvaltaisempaa perheen resurssien huomioimista, jossa otettaisiin huomioon niin vahvuudet kuin heikkoudetkin. Lisäksi toivottiin realistista palautetta. (Jansson 2014, 86; Kojo 2012, 55.)

Angel (2016) tuo tutkimuksessaan ilmi, että huoltajat toivoivat lastensuojelun kiinnittävän enemmän huomiota myös heidän tarpeisiinsa, jotta voitaisiin saavuttaa kokonaisvaltaisempi lopputulos (Angel 2016, 9). Välimaan (2016) tutkimuksessa nousee esiin myös se, että perheen kanssa työskenneltäessä on tärkeä huomioida jokainen yksilönä. Jos perhe nähdään vain yhtenä isona kokonaisuutena, jää jotain tärkeää huomaamatta. *Yksilöllisyyden huomioiminen*, kunnioitus sekä aito kuuntelu luovat pohjan hyvälle työskentelysuhteelle. Kun

huoltaja kohdataan hänen oman todellisuutensa kautta, hän voi kokea tulevansa aidosti kuulluksi ja ymmärretyksi. (Välimaa 2016, 21.)

Saimme minun mielestäni hyvän sosiaalityöntekijän hoitamaan asiaa, joka ei kertaakaan epäillyt meidän tapahtumia tai minun tarinoita. Äiti ei myöskään koskaan kiistänyt mitään, vaikka olihan niitä vaikeaa myöntää. Kävimme toimistolla yhdessä sekä olin puhelimitse yhteydessä tähän työntekijään ja kerroin aina uusista tapahtumista. (Välimaa 2016, 43.)

Sassin tutkimukseen osallistuneet huoltajat peräänkuuluttivat lastensuojelun työntekijöiltä ymmärrystä ja tietämystä erilaisista kulttuureista ja niihin liittyvistä perinteistä. Lisäksi huoltajat toivoivat työntekijöille riittävää koulutusta ja osaamista päihdetyöstä. (Sassi 2015, 35–36.)

Niiden hoitajien pitäisi ymmärtää mitä on olla opiaattikäyttäjä, että sitä ei useinkaan pysty lopettamaan tuosta vaan. Että ne ymmärtäisivät mikä se hoitopolku on. Siinä on pakko näkyä positiiviset seulat, että pääsee korvaushoitoon ja silti samanaikaisesti on tarve lapsen nähdä vanhempaansa ja vanhemman lastansa. (Sassi 2015, 36.)

8.3 Emotionaalinen ja henkinen tuki

Yhtenä emotionaalisen ja henkisen tuen muotona aineistossa mainitaan *läheisiltä saatu tuki*. Janssonin (2014) tutkimukseen haastatellut huoltajat kertovat, että heille oli helpotus, kun saivat tukea ja rohkaisua läheisiltään. Sosiaalisten suhteiden, kuten ystävien ja sukulaisten on todettu olevan tukevia tekijöitä huoltajille (Lönnerberg 2020, 24). Sassin (2015) tutkimuksesta käy ilmi, että huoltajat kaipasivat tukea parisuhteesta ja osa oli sitä saanut. Useat haastatelluista olisivat kaivanneet tiivistä tukea sukulaisilta, mutta sen saanti oli ollut käytännössä melko mahdotonta esimerkiksi katkenneiden yhteyksien takia. Myös Kojon (2012) tutkimuksessa nousi esiin, että läheisten tuki näyttäytyi jopa negatiivisena asiana (Kojo 2012, 57). Etenkin tukiverkoston puuttuessa merkittävänä tukimuotona voi olla sosiaalityöntekijän kanssa keskustelu (Välimaa 2016, 48).

Kosken (2020) tutkimuksessa nousi esiin se, että huoltajien roolia tulisi huomioida enemmän huostaanoton aikana. Huoltajilla ei ole tietoa siitä, millaista huoltajuus tulee olemaan, kun lapsi on sijoitettuna. On tärkeää tuoda esiin, mitä

huoltajilta odotetaan muuttuneessa tilanteessa ja, mitkä rajat huoltajuudelle asetetaan. (Koski 2020, 23.) Pitkänen (2011) kuvaa tutkimuksessaan sitä, kuinka huoltajat kaipaavat *rohkaisua uudenlaisen perhetilanteen ja identiteetinmuutoksen hyväksymiseen*. Lapsen huostaanotto näyttäytyy myös perheen ulkopuolelle. Vanhemmat ovat kuvanneet sitä, millaisia määrittelyjä he ovat saaneet kuulla läheisten sekä ammattilaisten taholta. (Pitkänen 2011, 96.)

Joskus tuntuu siltä, että suku on pahin, ainakin mun suku, joka on, no ei sättimässä, mutta silleen. Mun isäkin sanoi, että on se nyt kumma, kun säkään et oo yhtään lasta saanut hoidettua, että äiti on sentään hoitanut 6 lasta. Mut en mä viitti tommosii, kylhän se tietysti joskus loukkaa, mutta aika on erilainen. (Pitkänen 2011, 96.)

Lapsen huostaanoton aikana huoltajan rooli muuttuu ja sopeutuminen tähän edellyttää oman roolin ymmärtämistä myös lapsen näkökulmasta. Uuden tilanteen hyväksyminen vie huoltajalta aikaa, ja jotkut eivät pysty hyväksymään lapsen huostaanottoa koskaan. Ammatillinen apu auttaa huoltajia tämän prosessin käsittelyssä. Lastensuojelun näkökulmasta huoltajien tukeminen näyttäytyy tärkeänä. (Pitkänen 2011, 97; Lönnberg, 2020, 23.)

Me ollaan kasvettu vanhempina tässä vuosien aikana vielä paremmiksi. (Pitkänen 2011, 96).

Edellä mainittujen lisäksi yhtenä henkisen tuen muotona aineistossa nousi esiin seurakunnasta saatu *hengellinen tuki ja/tai keskustelu*. Seurakunnasta oli saatu yhteisöllistä tukea esimerkiksi erilaisten ryhmien kautta. (Sassi 2015, 31; Kojo 2012, 42.)

8.4 Konkreettinen tuki

Useimmat huoltajat kaipaavat konkreettista tukea huostaanottoprosessin aikana. Konkreettinen tuki voi olla esimerkiksi *taloudellista tukea, lastenhoitoapua tai perhetyötä*. (Välimaa 2016, 52.) Kojon (2012) tutkimuksessa haastateltujen kertomuksissa nousi esiin merkittävänä tekijänä taloudellinen tuki. Taloudellisen tuen kohde määräytyy yksilöllisesti perheen tarpeiden mukaan lapsilähtöisesti. Tukea oli saatu esimerkiksi lääkärimaksuihin. (Kojo 2012, 60.) Myös Lönnberg (2020) tuo ilmi tutkimuksessaan, että huoltajien taloudellinen tilanne voi kiristyä huostaanotosta johtuen (Lönnberg 2020, 15). Pitkäsen

(2011) tutkimuksessa on noussut esiin huoltajien oma aktiivisuus ja sen merkitys avun saamiselle. Kuormittavassa elämäntilanteessa korostuu kuitenkin työntekijöiden aktiivisuus, koska huoltajan omat voimavarat voivat olla vähäiset. (Pitkänen 2011, 52.)

Kato kun mä olin heti, mä halusin kaiken tuen ja sit mä myöskin sain taloudellisen tuen ja mä tiesin, että lastensuojelua on hyvä käyttää lasten harrastetoiminnassa ja kaikennäköisiä mahdollisuuksia käyttää. Mutta kun ihmiset haluaa salata sitä päihdeongelmaa, mä en ole koskaan halunnut salata mun päihdeongelmaa, koska se tekee mut kädettömäksi ja kykenemättömäksi hoitamaan mitään, niin se tulis joka tapauksessa näkymään hetkessä. Niin, mulla ei ole lastensuojelusta mitään huonoa sanottavaa, mikä voi olla vähän yllätyskin. (Pitkänen 2011, 52–53.)

Pitkäsen (2011) tutkimuksessa näyttäytyi se, että huoltajien saama tuki taloudelliseen tilanteeseen on kokonaisuudessaan heikkoa. Pitkänen tuo esiin sen, että olisi tärkeää, että huostaanotetun lapsen huoltajan aikuissosiaalityö sisältäisi sosiaalityöntekijän tapaamisia, jotta voitaisiin pohtia tarvittavia tukitoimia sekä palveluita. (Pitkänen 2011, 46.)

Välimaan (2016) tutkimuksessa huoltajat kertoivat saaneensa konkreettista apua perhetyön muodossa. Meneillään olevan huostaanotto-prosessin käsittely yhdessä perhetyöntekijän kanssa tukee huoltajan toimijuutta ja antaa työkaluja arjessa pärjäämisen tueksi. Eräs Välimaan tutkimukseen osallistunut huoltaja kuvailee kokemuksiaan perhetyöstä seuraavasti:

Perhetyöntekijä meillä kävi kaksi kertaa ja juteltiin arjen asioista. Siitä oli siten apua, että mieskin ymmärsi, että pitää enemmän olla mukana arjessa ja tehdä kotitöitä. Asiakkuus oli auki vuoden verran ja suljettiin, kun ei ollut enää tarvetta apuihin kaksosten täytettyä vuoden. Voisin olla uudestaan yhteydessä lastensuojeluun jos olisi tarvetta. Hyvä kokemus jäi itselle. (Välimaa 2016, 46.)

8.5 Vertaistuki

Niininen ja Terävä-Karhinen (2019) nostavat tutkielmassaan esiin *vertaistuen merkityksen*. Heidän haastattelemansa huoltajat kertoivat saaneensa vertaistukea esimerkiksi VOIKUKKIA®-vertaistukiryhmästä. Ryhmään osallistuminen oli vaikuttanut huoltajien huostaanottokriisistä selviytymiseen. Ryhmässä saatu vertaistuki ja keskustelu olivat tukeneet huoltajien kriisissä selviytymistä

ja lisäksi ne oli koettu ryhmän merkittävimiksi asioiksi. Huoltajat toivat esiin myös sen, että he olivat saaneet ryhmässä tietoa kriisireaktiosta ja kriisin vaiheista. (Niininen & Terävä-Karhinen 2019, 39.)

Parhaimman tuen oon saanut täältä Voikukkia-ryhmästä. Tää ryhmä mikä meillä on, siel on helppo puhua. Ei tarvinnut hävetä eikä tunteitaan peitellä. (Niininen & Terävä-Karhinen 2019, 40.)

Myös Kojon (2012) tutkimuksessa korostetaan vertaistukea. Kaikki Kojon tutkimukseen haastatellut huoltajat kokivat vertaistukiryhmän hyvänä tukimuotona. Tutkimukseen osallistuneet huoltajat kokivat vertaistukiryhmässä merkitykselliseksi tuen antajiksi tiedon saamisen, muiden osallistujien tarinoiden kuulemisen ja niiden peilaamisen omaan arkeen sekä oman tarinan jakamisen muille. (Kojon 2012, 62.) Angel (2016) kertoo ryhmämuotoisilla huoltajien tukitoimilla olevan enemmän positiivisia vaikutuksia kuin yksilömuotoisilla tukitoimilla. Ryhmämuotoinen toiminta on lisäksi kustannustehokkaampaa ja ryhmiin osallistujat ovat kokeneet niiden vähentävän sosiaalista eristyneisyyttä. Lisäksi ryhmät vahvistavat osallistuvien huoltajien luottamusta itseensä. Angelin tutkimukseen osallistuneet huoltajat kertoivat ajattelevansa itsestään positiivisemmin ryhmän jälkeen. Ryhmän avulla huoltajat olivat selittäneet negatiiviset ajatukset itsestään vanhempina. (Angel 2016, 2, 8.)

Pitkäsen (2011) tutkimuksessa selviää, että huoltajat haluavat tuoda esiin lapsen sijoitukseen liittyviä kokemuksia, ja näihin ryhmämuotoiset tukimuodot ovat olleet toimivia. Vertaistukiryhmän avulla asioita voi käsitellä yhdessä ja siellä saa käsiteltyä sen aiheuttamia tunteita. (Pitkänen 2011, 42.)

Vertaisryhmässä puitiin kaikki asiat ihan perusteellisesti läpi, että sain ittekin puhua. Taakkakin putos oikein harteilta, kun sai puhua, niin ei tarttenut märehdiä yksinään noita asioita. (Pitkänen 2011, 42.)

Lastensuojelutyön yhteiset tapaamiset olivat taas aiheuttaneet Pitkäsen (2011) tutkimuksen perusteella ristiriitaisia tuntemuksia huoltajissa. Osalle nämä tapaamiset olivat näyttäneet tärkeinä, kun taas toiset pitivät mieluummin etäisyyttä näihin tapaamisiin. (Pitkänen 2011, 42.)

En mä haluu niin hirveesti, että mun asioihin sekaannutaan, hoidan ne asiat sit mieluummin muualla. (Pitkänen 2011, 42.)

8.6 Terapeuttinen tuki

Aarnion (2014) tutkimuksessa ilmenee, että *terapia on toiminut tukena kriisiprosessista selviytymiseen* (Aarnio 2014, 67). Myös Sassi (2015) kertoo, että osa hänen tutkimukseensa osallistuneista huoltajista nimesi omaksi tuekseen sen, että heidän lapsensa sai terapiasta tukea (Sassi 2015, 30).

Pitkänen (2011) kuvaa tutkimuksessaan sitä, kuinka vanhemmat toivat esiin positiivisia kokemuksia omasta terapiakontaktistaan. Terapia on toiminut auttavana tahona. (Pitkänen 2011, 43.)

Mä olin 3 vuotta sairaslomalla, sithän mä menin töihin takaisin, mulla oli semmoinen työhön paluujuttu ja siihen kuului terapia, mikä terapia se nyt oli. Se oli rankkaa, itkua väännettiin siellä, mutta se oli helpottavaa. Sen jälkeen tuli semmoinen, että se on käytävä läpi ne kaikki. (Pitkänen 2011, 44.)

Pitkäsen (2011) tutkimuksessa nousi kehittämisehdotukseksi huoltajien ja sijaisperheen yhteistyön vahvistaminen. Lapsen onnistuneen sijoituksen takaimiseksi, voitaisiin ristiriitaisissa tilanteissa käyttää terapeuttista lähestymistapaa. (Pitkänen 2011, 112.)

Vähän niinkun perheterapia, kun ei kahdestaan voi puhua, mut sit tavallaan olis että jos yritettäis saada hyväksymään se tilanne, et saatais se lapsen etu, että miten voitais tehdä ettei se lapsi joutuis kärsimään vaikka kaikki ei oo tyytyväisiä tähän tilanteeseen, miten voitais hyväksyä se. (Pitkänen 2011, 112.)

8.7 Huoltajan tarpeiden huomioiminen

Kosken (2020) tutkimuksessa nousi esiin se, että huoltajat kaipaavat tukea ja heidän kanssaan työskentelylle on annettava aikaa. Ilman vanhempien tukemista lapsen sijoitusaika voi pidentyä ja täten kotiutumisen mahdollisuus vähenee. On tärkeää, että vanhemmat saavat *ohjausta, tukea ja tietoa huostaanotosta sekä huoltajien omista oikeuksista*. Vaikka sosiaalitieteessä ymmärretään huoltajien tärkeä rooli lastensuojelussa, niin huoltajien omien kokemusten mukaan rooli jää pieneksi huostaanotto-prosessin aikana. (Koski 2020, 22.)

Lastensuojelutyöllä sekä *yhteistyöllä huoltajien ja sijaishuoltopaikan välillä* on suuri vaikutus siihen, kokeeko huoltaja saavansa riittävästi tukea. Huoltajien omaa kuntoutumista edesauttaa lapsen sujuva sijoituksen eteneminen sekä yhteistyö, jossa huoltaja kokee oman asemansa merkityksellisenä. (Pitkänen 2011, 7.) Pitkäsen (2011) aineistossa nousi esiin se, että usealla tutkimukseen osallistuneella vanhemmalla oli asiakaskontakti lastensuojelun lisäksi esimerkiksi aikuissosiaalityöhön, työtoimintaan tai mielenterveyspalveluihin. Näissä kokemuksissa on *korostunut yhteistyön puute, jokainen palvelu huolehtii oman sektorinsa*, mutta palvelujen yhteistyö on huoltajan omalla vastuulla. (Pitkänen 2011, 59.) Huoltajien *asiakassuunnitelman laatiminen* voisi toimia hyvänä välineenä moniammatillisen työn koordinoimisessa ja eri tahojen vastuun jakamisessa (Pitkänen 2011, 62).

Ollaan me välillä puhuttu siitä, mutta sit taas, että sekin jäis mun hoidettavaksi sopii sosiaalityöntekijöiden kanssa milloin kummallekin passaa ja milloin meidän kaikille työntekijöille passais, niin en mä jaks enää vaivautuu tässä vaiheessa, mun mielestä mä olen tehnyt tarpeeksi jo. (Pitkänen 2011, 60.)

Lastensuojelun käytännön sosiaalityössä *huoltajien tarpeiden huomiointi* jää liian vähäiselle, ja täten asiakassuunnitelman laatimiseen ei jää riittävästi aikaa (Koski 2020, 23). Kojon (2012) tutkimuksessa nousee esiin huoltajan asiakassuunnitelman tärkeys. Suunnitelma tehdään yhdessä lastensuojelun sosiaalityöntekijän, huoltajan ja mahdollisten muiden tukevien viranomaisten kanssa. Suunnitelmaan kirjataan huoltajalle tarjolla olevat tukimuodot sekä kuntoutumisen edistyminen. Jossain tapauksissa konkreettinen muutosprosessiin tukeminen voi tapahtua asiakassuunnitelman ansiosta. (Kojon 2012, 47.) Tärkeänä sisältönä suunnitelmassa on huoltajan oma näkemys suhteestaan lapseen, omat tavoitteet, huoltajan oma elämäntilanne sekä yhteydenpito lapseen sijaishuollon aikana (Pitkänen 2011, 62).

Mä kannoin varmaan kolme vuotta silloisessa käsilaukussa sitä kirjettä, se oli mulle niin rakas ja niin tärkeä ja mä itkin kun mä sain sen, mä puhkesin niin ihaniin semmosiin ilon kyyneliin (Kojon 2012, 47).

Pitkäsen (2011) tutkimuksessa nousi esiin kuitenkin se, että suurimmalle osalle haastatelluista ei ollut tehty asiakassuunnitelmaa laisinkaan. Osa haastatelluista kokisi kuitenkin myönteiseksi asiaksi sen, jos suunnitelman tekoa

ehdotettaisiin. (Pitkänen 2011, 63.) Myös Sassi (2015) tuo ilmi, että kaikki hänen tutkimukseensa haastatellut huoltajat kertoivat, ettei heille ollut tehty omaa asiakassuunnitelmaa. Osa haastatelluista oli ihmetellyt ja kyseenalaistanutkin sitä, ettei tulevaisuutta ajatellen oltu tehty minkäänlaista suunnitelmaa. Sassi toteaa tutkimuksessaan myös, että huoltajien oman kuntoutumisen kannalta olisi varmasti tärkeää ja motivoivaa se, että heille olisi tehty oma asiakassuunnitelma. (Sassi 2015, 32.)

Ei meille tehty mitään asiakassuunnitelmaa. Lapsille tehtiin, mutta ei meille. Se minua on kanssa jäänyt harmittamaan, että kun ne ei mitään vastanneet, kun kysyin, että minkä tässä pitää muuttua, että lapset saataisiin takaisin kotiin. (Sassi 2015, 32.)

Sassin (2015) tutkimuksessa käy ilmi, etteivät kaikki huoltajat ole olleet täysin tyytyväisiä heille tarjottuun tukeen huostaanotto-prosessissa. Tarjotussa tuessa oli eroja, toisille oli tarjottu paljon apua ja toisille taas ei. Useampi huoltajista raportoi kokemuksestaan, ettei kukaan tuntunut olevan heitä varten. Sassin haastattelemat huoltajat kertovat myös, etteivät ole saaneet riittävästi tietoa huostaanotto-prosessista ja sen kulusta. Osa kertoi myös, että vuosienkin jälkeen heille on edelleenkin epäselvää, miksi lapsi otettiin huostaan. Haastateluista kävi ilmi, että jos tietoa huoltajien oikeuksista tai lastensuojelun käytännöistä ei ollut tarjottu, niin huoltajat eivät osanneet odottaakaan lastensuojelulta muuta kuin esimerkiksi taloudellista tukea. (Sassi 2015, 27, 34–36.)

Myös Janssonin (2014) tutkimuksessa käy ilmi, etteivät kaikki huoltajat olleet tyytyväisiä heille tarjottuun tukeen. Yhteistä kaikilla Janssonin tutkimukseen osallistuneilla huoltajilla oli se, että he olivat itse jossakin vaiheessa hakeneet perheelleen apua joko sosiaali- tai terveydenhuollosta. Kun apua oli haettu, kokivat huoltajat saaneensa vääränlaista apua. Tämä ei koskenut pelkästään lastensuojelua, vaan myös muita sosiaali- ja terveysalan toimijoita. Huoltajat kokevat tulleen väärinymmärretyiksi ja tuetuksi tulemisen sijaan he kokivat tulleen kontrolloiduksi ja painostetuiksi. Huoltajille olisi ollut myös erittäin tärkeää, että työntekijöiden tekemät virheet olisi myönnetty. Kun virheet olivat ilmenneet, eikä kukaan myöntänyt virheitään, tuntui se huoltajista erittäin loukkaavalta. (Jansson 2014, 52–54, 87.)

9 POHDINTA

Pohdinta luku pitää sisällään tulosten pohdinnan johtopäätökset, opinnäytetyön luotettavuuden ja eettisyyden arvioinnin sekä jatkotutkimusehdotukset.

9.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Opinnäytetyössä haettiin vastausta siihen, millaisia tukitoimia huostaanotettujen lasten huoltajille on saatavilla ja millaiset tukitoimet on koettu toimiviksi. Aineistosta käy ilmi, että jo olemassa olevia ja huoltajien hyväksi kokemia ja heille tarjolla olevia tukimuotoja ovat perhetyö, vertaistuki ja vertaistuki ryhmät sekä terapiasta saatu tuki niin lapselle kuin huoltajallekin. Varsinkin vertaistuen merkitystä huoltajille korostettiin useammassa tutkimuksessa. Ryhmään osallistuminen näytti vaikuttavan huoltajien huostaanottokriisistä selviytymiseen. Huoltajat kokivat merkityksellisimmiksi asioiksi vertaistukiryhmissä saadun tiedon, esimerkiksi kriisin eri vaiheista. Tämän lisäksi keskustelu ja vertaistuki koettiin tärkeänä. Omien kokemusten jakaminen ryhmässä ja niiden peilaaminen muiden osallistujien kokemuksiin, sekä muilta ryhmäläisiltä saatu kunnioitus auttoivat huoltajia muuttamaan ajatuksiaan omasta huoltajuudestaan positiivisemmaksi. Angel (2016) toi tutkimuksessaan lisäksi ilmi ryhmämuotoisten tukimuotojen olevan kustannustehokkaampia kuin yksilömuotoiset tukimenetelmät.

Sassin (2015), Välimaan (2016), Kosken (2020), Pitkäsen (2011) sekä Kojon (2012) tutkimuksissa nousi esiin, että ne huoltajat, jotka olivat saaneet apua ja tukea perhetyöstä, terapiasta ja seurakunnalta, kokivat ne toimiviksi tuen muodoiksi. Nämä eivät kuitenkaan nousseet esiin merkittävimpänä, toimiviksi todettuina tukimuotoina. Huoltajien mielipiteet läheisiltä saadusta tuesta jakautuivat rajusti kahtia. Osa koki perheeltä ja ystäviltä saadun tuen äärimmäisen tärkeänä voimavarana ja osa puolestaan kertoi, ettei saanut läheisiltään tukea lainkaan vaan lähinnä arvostelua ja loukkaavia kommentteja. Kakspy ry:n perhe- ja läheistyö voisi järjestää huostaanotettujen lasten ja nuorten huoltajille ja heidän läheisilleen niin sanottuja infoiltoja siitä, mitä huostaanotto-prosessi käytännössä tarkoittaa. Tiedon jakamisen lisäksi näiden iltojen tavoitteena voisi olla lastensuojelun ja lastensuojeluasiakkuuden negatiivisen julkisuuskuvan muokkaaminen positiivisempaan suuntaan. Huoltajien läheisten

positiivisempi suhtautuminen huostaanottoprosessiin voisi tukea huoltajan jakamista kriisin keskellä.

Taloudellisen tuen kohdalla tutkimustulokset olivat myös ristiriitaisia. Taloudellinen tuki on koettu hyväksi, jos sitä on ollut saatavilla. Tuen saamiseen vaikutti huoltajan oma aktiivisuus, koska tukea oli saatu, mikäli huoltajat tiesivät sen mahdollisuudesta ja osasivat sitä itse hakea. Huoltajat, jotka eivät tienneet taloudellisen tuen mahdollisuudesta, jäivät sitä kaipaamaan.

Opinnäytetyössä haluttiin myös selvittää, millaista tukea huostaanotettujen lasten huoltajat olisivat kaivanneet huostaanotto prosessin aikana. Sassin (2015) sekä Janssonin (2014) tutkimuksissa nousi esiin se, että perheiden palveluntarve ei kohdannut saatujen palveluiden kanssa. Tutkimuksissa selvisi, että useat huoltajat eivät olleet tyytyväisiä heille tarjottuun tukeen ja kokiivat sen olevan vääränlaista. Tähän huoltajien kokemukseen vaikutti esimerkiksi työntekijöiden omat asenteet, ennakkoluulot ja ammatillinen osaaminen. Useimmat huoltajat toivat esiin tuntemuksiaan siitä, että heitä ei kuunneltu oikeasti ja otettu tosissaan. Nämä kokemukset ovat mahdollisesti vaikuttaneet negatiivisesti luottamussuhteen syntymiseen.

Tärkeänä asiana tutkimustulosten perusteella korostuu ammattilaisten sekä huoltajien välinen kohtaaminen ja yhteistyö. Välimaan (2016) tutkimuksessa nousi esiin kokemus siitä, että, kun huoltaja kohdataan hänen oman todellisuutensa kautta, niin hän tuntee tulevansa aidosti kuulluksi ja ymmärretyksi. Ammatillisessa osaamisessa korostuu osakseen se, että on tietoinen eri palveluista ja tukimuodoista, joita on huostaanotettujen lasten huoltajille tarjolla. Tätäkin tärkeämpää kuitenkin on kuunnella yksilöllisesti huoltajan kokemuksia ja hänen esiin nostamiaan avun- tai palveluntarpeita ja järjestää näitä asiakaslähtöisesti. Työmme tilaajan kannalta olisi varmasti mielekästä päivittää säännöllisesti perhe- ja läheistyön työntekijöiden tietämystä erilaisista tukimuodoista ja palveluista, joita huostaanotettujen lasten huoltajille on tarjolla Kymenlaaksossa. Tällöin heidän on mahdollista ohjata huoltajia tarvitsemansa tuen pariin, ajantasaista tietoa hyödyntäen.

Suurin osa tutkimuksiin osallistuneista huoltajista toi ilmi, että he olisivat kaivanneet enemmän tietoa heille saatavilla olevista tukimuodoista sekä huoltajien

omista oikeuksista. Tutkimuksissa tuotiin esiin myös se, että työntekijöillä itsel-
läänkään ei välttämättä ollut ajantasaista tietoa siitä, millaista tukea huoltajille
on mahdollista tarjota ja millaiseen tukeen he ovat oikeutettuja. Tutkimuksissa
peräänkuulutettiin myös työntekijöiden riittävää osaamista ja ymmärrystä päih-
detyöstä sekä erilaisista kulttuureista.

Palveluntarpeen arvioimisessa olisi apua huoltajille laaditusta asiakassuunni-
telmasta. Tutkimuksista kuitenkin selvisi, että suurimmalle osalle suunnitelmaa
ei ole tehty laisinkaan. Lastensuojelulain mukaan asiakassuunnitelma tulee
tehdä myös huostaanotetun lapsen huoltajalle, mutta se voidaan jättää teke-
mättä, jos se koetaan tarpeettomaksi (Lastensuojelulaki 30. § mom 6.). Suurin
osa niistä huoltajista, joille asiakassuunnitelmaa ei ollut tehty, peräänkuulutti-
vat suunnitelman laatimista ja sen tarpeellisuutta. Ne huoltajat, joille asiakas-
suunnitelma oli laadittu, kokivat sen hyvänä ja toimivana asiana. Suunnitel-
masta kävi ilmi se, mitä tukipalveluja perheen oli mahdollista saada ja kenen
vastuulla niiden toteutuminen olisi. Suunnitelman säännöllisen päivittämisen
myötä se saattoi toimia huoltajan kuntoutumista edistävänä tekijänä, koska
suunnitelmasta näki konkreettiset muutokset perheen tilanteessa.

Aineistossa korostui luottamuksellinen ja toimiva yhteistyö lastensuojelupro-
sessin eri toimijoiden välillä. Jotta toimiva yhteistyö pääsee syntymään, edel-
lyttää se molemminpuolista kunnioitusta ja avoimuutta. Toimiva lastensuojelu
vaatii lastensuojeluasiakkuuden hyväksymisen ja jokainen huoltaja käy tämän
prosessin läpi omalla tavallaan. Lastensuojelun työntekijöiden asenteilla on to-
dettu olevan yhteys siihen, miten huoltajat kokevat yhteistyön. Huoltajat toivoi-
vat työntekijöiltä kannustavaa ja hyväksyvää kohtaamista, heidän vahvuuk-
siensa huomioimista ja näkemyksien arvostamista. Huoltajien kokemuksien
mukaan sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilöt keskittyvät enemmässä mää-
rin negatiivisiin asioihin. Huoltajat toivovatkin, että asioista puhuttaisiin realisti-
sesti, mutta kiinnittämällä enemmän huomiota positiivisiin asioihin. Kaakkois-
Suomen sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry hyödyntää omassa työssään vahvasti
toipumisorientaatio ajattelua, jonka päätavoitteena on keskittyä asiakkaiden
omiin voimavaroihin ja edistää tällä tavoin kuntoutumista ja tuoda toivoa, sekä
merkityksellisyyttä elämään. Tämänkaltainen ajattelumalli vaikuttaa olevan
juuri sitä mitä huoltajat työntekijöiltä toivoivat, koska he olivat tähän mennessä

kokeneet enemmän negatiivisiin asioihin keskittyvää kohtaamista ammattilaisilta. On tärkeää, että huoltajat kohdataan kunnioittavasti ja keskitytään huoltajan elämässä oleviin positiivisiin asioihin ja tuetaan omien voimavarojen löytämisessä. Tämän avulla huoltaja voi saada keinoja ja uudenlaista itseluottamusta huostaanottoprosessista selviytymiseen. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että toipumisorientaatioajattelun soveltaminen lastensuojelutyössä palvelisi huoltajien tarpeita.

Aineistosta nousi esiin myös se, että huoltajat toivoivat, että heidän tarpeitaan huomioitaisiin lastensuojeluprosessissa enemmän. Vanhemmat kokivat, että kaikki huomio keskittyi lapsien auttamiseen ja he jäivät toissijaisiksi. Kehitettäväksi asiaksi huoltajat mainitsivat myös eri toimijoiden välisen yhteistyön puutteen, esimerkiksi lastensuojelun ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden välillä. Huoltajat kokivat, että yhteistyön järjestäminen eri tahojen välillä on heidän omalla vastuullaan. Huostaanottoprosessin aikana huoltajan oma jaksaminen ja voimavarat voivat olla vähäiset ja tästä syystä yhteistyö eri toimijoiden kanssa voi jäädä jopa kokonaan käyttämättä, mikäli yhteistyön järjestäminen on ainoastaan huoltajan vastuulla. Moniammatillisen yhteistyön lisääminen ja tähän panostaminen auttaisi huoltajia kokonaisvaltaisemmin oman prosessinsa läpikäymisessä. Olisikin tärkeää, että ammattilaiset ylläpitäisivät ja hyödyntäisivät enemmän yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Tutkimustulokset osoittavat, että lastensuojelulain pykälä huoltajien asiakassuunnitelman teosta on hyvin ristiriitainen. Laissa määrätään, että suunnitelma on tehtävä myös huoltajille, mutta sen voi myös sosiaalityöntekijän arvion perusteella jättää tekemättä, mikäli sitä ei koeta tarpeelliseksi. Vaikuttaa siis siltä, että tämä on sosiaalityöntekijästä riippuvaista, laaditaanko suunnitelma vai ei. Tämän vuoksi olisikin varmasti selkeämpää, että laissa säädettäisiin asiasta selkeästi, eikä annettaisi tällaista ”joko tai” vaihtoehtoa. Tulosten perusteella asiakassuunnitelma on kuitenkin selkeästi koettu hyväksi ja toimivaksi, joten siihen olisi syytä panostaa jokaisen huoltajan kohdalla.

9.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusetiikkaa tulee noudattaa tutkimusta tehdessä. Jo tutkimuksen alkuvaiheessa tulee kiinnittää huomiota tutkimusetiikan noudattamiseen ja se kulkee mukana koko prosessin ajan. Hyvä tutkimusetiikka sisältää tutkijoiden huolellisuuden, tarkkuuden tutkimustyössä ja tulosten esittelyssä sekä rehellisyyden. Tutkijoiden täytyy kunnioittaa omassa työssään muiden tutkijoiden työtä ja heidän saavutuksiaan. Huolelliset lähdeviittaukset mahdollistavat tämän. (Vilkkä 2015.)

Opinnäytetyön luotettavuutta tarkasteltaessa käytetään reliabiliteetti käsitettä. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen luotettavuutta sekä toistettavuutta. Tässä korostuu se, että tutkimus on toistettavissa ja tutkimustulos ei ole tutkijasta riippuvainen. Luotettavuutta parantavia seikkoja on aineiston huolellinen ja yksityiskohtainen käsittely ja, että aineiston käsittelyvaiheessa on ollut mukana kaksi tai useampi tutkija. (Stolt ym. 2016, 91.)

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) on uudistanut yhdessä suomalaisen tiedeyhteisön kanssa tutkimuseettisiä ohjeita hyvistä tieteellisistä käytännöistä. Perustana toimii opetus- ja kulttuuriministeriön tekemä asetus. Ohje antaa tutkijoille mallia hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Tavoitteena toimii hyvän tieteellisen käytännön edistäminen ja epärehellisyyden ennaltaehkäiseminen. Sosiaali- ja terveysalalla toimii lisäksi oma eettinen neuvottelukunta, ETENE. Näiden tarkoituksena on antaa tarkempia ammattieettisiä ohjeita. (TENK 2012.) Tätä opinnäytetyötä tehdessä on noudatettu Arenen (2018) laatumia ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisiä suosituksia.

Opinnäytetyön luotettavuutta lisää se, että sen on tehnyt kaksi tutkijaa. Tiedonhaku ja aineiston käsittely on pyritty tekemään yhdessä. Tehdyt kirjallisuushaut ja saadut tulokset on kirjattu tarkasti ylös, joten jos toinen tutkija on tehnyt hakuja yksin, toisen on ollut mahdollista uusia haut tarkkojen kirjauksien perusteella. Tämä varmistaa tutkimustulosten luotettavuutta. Luotettavuutta on pyritty lisäämään myös noudattamalla huolellisesti tutkimuksen sisäaotto- ja poissulkukriteereitä. Tiedonhakuun käytettiin vain luotettavia tieto-

kantoja sekä kirjallisuutta, mikä lisää tutkimuksen luotettavuutta. Kaikki lähdeviittaukset on merkitty tarkasti tekstiin sekä lähdeluetteloon heti, kun lähteitä on käytetty. Näin kunnioitetaan muiden tekemää työtä.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että prosessi on kuvattu avoimesti ja tiedonhaku on kuvattu tarkasti taulukon avulla. Aineistonhakutaulukko on nähtävissä liitteenä 1. Työssä on kuvattu tarkasti taulukon avulla myös aineiston analyysi menetelmä, eli teemoittelu. Teemoittelutaulukko on liitteenä 3 ja tästä on nähtävissä, miten olemme päätyneet työhön valittuihin teemoihin.

Opinnäytetyön luotettavuutta heikentää se, että molemmat työn tekijät ovat kokemattomia tutkimuksen tekijöitä. Toinen luotettavuutta heikentävä tekijä on se, että tutkijoiden äidinkieli on suomi, joten vieraskielisten tutkimusten tulkitsemisessä on aina virheen mahdollisuus. Vieraskielisten tutkimusten kääntämisessä on kuitenkin käytetty aktiivisesti esimerkiksi MOT Kielipalvelun® sanakirjoja.

9.3 Jatkotutkimusehdotukset

Huoltajien kokemukset huostaanottoprosessista on tärkeä ja ajankohtainen aihe. Vanhempia tutkimuksia aiheesta löytyy jonkin verran, mutta uutta luotettavaa tietoa selkeästi vähemmän. Olisi tärkeää kartoittaa Kymenlaaksossa asuvien huoltajien kokemuksia aiheesta, jotta voitaisiin parantaa ja kohdentaa paikallisia palveluita niitä tarvitseville. Yksi keino tämän selvittämiseen voisi olla haastattelututkimus. Tämän tutkiminen olisi varmasti myös opinnäytetyömme tilaajan kannalta mielekästä.

Toisena jatkotutkimusehdotuksena esitetään, että Kymenlaaksossa tutkittaisiin huoltajille laadittujen asiakassuunnitelmien toteutumista, jotta selviäisi tehdäänkö niitä ja pystyttäisiinkö niiden avulla esimerkiksi edistämään huoltajien selviytymistä huostaanotto kriisistä. Kolmantena jatkotutkimusehdotuksena on, että tutkittaisiin, onko sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisilla riittävää osaamista päihdetyöstä ja erilaisista kulttuureista.

Onnistuneella ja huoltajien hyväksi kokemalla lastensuojeluprosessilla on varmasti positiivisia vaikutuksia lasten sekä huoltajien mielenterveyteen. Yhtenä

jatkotutkimusehdotuksena esitetään, että tutkittaisiin, miten onnistunut lasten-
suojeluprosessi konkreettisesti vaikuttaa huoltajien mielenterveyteen.

LÄHTEET

- Aarnio, N. 2014. "Itehän mä aloin sitä apua jo aiemmin hakemaan" - Huostaanotto prosessi ja äidin toimijuus. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/95635/GRADU-1402386278b.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 11.11.2020].
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene. 2018. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382> [viitattu 17.10.2020].
- Angel, B. 2016. Client Self-Management: Promoting SelfHelp for Parents of Children in Foster-Care. *British Journal of Social Work* 43. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4986088/pdf/bcv025.pdf> [viitattu 11.11.2020].
- Heino, T. 2008. Lastensuojelun avohuolto ja perhetyö: kehitys, nykytila, haasteet ja kehittämisehdotukset - Selvitys Lastensuojelun kehittämisohjelmalle. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75318/T9-2008-VERKKO.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 14.9.2020].
- Heinonen, E. 2016. Huostaanoton valmistelun pulmakohdat hyvän päätöksenteon haasteena. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Pro -gradu tutkielma. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/100420/GRADU-1483087485.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 17.10.2020].
- Ikola, T., Karkiainen, S., Ristolainen, S & Soukka, J. 2020. Toipumisorientaatio omaistyössä – miten me tuemme omaisen toipumista? *Labyrintti* 3, 32–33. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://epaper.fi/read/6080/7Buolmn3> [viitattu 12.11.2020].
- Ikonen, L. 2013. Salassa pidettävä: suojeleeko laki lasta vai lastensuojelijaa? Radium-kirjat.
- Jansson, H. 2014. Förlorad värdighet – En studie av mödrars upplevelser av barnets omhändertagande. Jyväskylän yliopisto. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/44783/URN%3ANBN%3afi%3ajyu-201412013402.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 11.11.2020].
- Jokinen, A. 2014. Lastensuojelun asiakassuunnitelma sosiaalityön legitimoinnin välineenä - Tutkimus Helsingin lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä kirjoitetuista asiakassuunnitelmista. Jyväskylän yliopisto. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/44328/1/URN%3ANBN%3afi%3ajyu-201409252861.pdf> [viitattu 17.10.2020].

Kaakkois-Suomen sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry. 2017. Kakspy – hyvää mieltä. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://kakspy.com/wp-content/uploads/2017/06/Kakspy-2017.6.pdf> [viitattu 17.10.2020].

Kaakkois-Suomen sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry. 2020. Kakspy ry – Kansalais- ja järjestötoiminta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://kakspy.com/kansalais-ja-jarjestotoiminta/> [viitattu 17.10.2020].

Kaakkois-Suomen sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry s.a. Perhe- ja läheistyö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://kakspy.com/kansalais-ja-jarjestotoiminta/omaiset/> [viitattu 12.11.2020].

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2012. Tutkimus hoitotieteessä. 3. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Kojo, R. 2012. Vanhempien kokemuksia sosiaalisesta tuesta huostaanoton jälkeen. Lapin yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61458/Kojo.Riitta.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 11.11.2020].

Koski, S. 2020. Huostaanotto ja vanhemmuus – vanhempien kokemuksia vanhemmuudesta huostaanoton aikana. Jyväskylän yliopisto. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Kandidaatintutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/67706/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-202002041963.pdf> [viitattu 11.11.2020].

Kujala, V., Heinonen, M. & Koivunen, M. 2019. Voikukkia-vertaistukiryhmät – Ohjaajan opas. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.voikukkia.fi/wp-content/uploads/sites/4/2019/09/voikukkia_ohjaajan_opas.pdf [viitattu 12.11.2020].

Kuntaliitto. 2017. Lastensuojelu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/sosiaali-ja-terveysasiat/sosiaalihuolto/lastensuojelu> [viitattu 17.10.2020].

Laitila, M. 2014. Toistuvat lastensuojelutarpeen selvitykset – dokumentti -analyysi. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Sosiaalityön käytäntötutkimus. Saatavissa: http://www.socca.fi/files/3952/Toistuvat_lastensuojelutarpeen_selvitykset_Milka_Laitila_Kaytantotutkimus2014.pdf [viitattu 27.10.2020].

Lastensuojelu.info. 2020a. Lasten huoltajuus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelun-perusta/lasten-huoltajuus/> [viitattu 17.10.2020].

Lastensuojelu.info. 2020b. Lastensuojelutoimet perustuvat lakiin. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelun-perusta/lastensuojelutoimet-perustuvat-lakiin/> [viitattu 17.10.2020].

Lastensuojelu.info. 2020c. Miten perhettä ensisijaisesti autetaan? WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.lastensuojelu.info/lapsiperheiden-palvelut/miten-perhetta-ensisijaisesti-autetaan/> [viitattu 17.10.2020].

Lastensuojelu.info. 2020d. Vanhempien oikeudet ja velvollisuudet. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelun-perusta/vanhempien-oikeudet-ja-velvollisuudet/> [viitattu 17.10.2020].

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.

Lehtimäki, M. 2015. Asiakassuunnitelma sosiaalityön tukena – Tarkastelussa huostaan otettujen lasten vanhemmille laaditut asiakassuunnitelmat. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Pro -gradu tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/97070/GRADU-1431529867.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 19.10.2020].

Lönnerberg, J. 2020. Kriisistä selviytymiseen – Lapsen huostaanotto äidin kokemuksena. Jyväskylän yliopisto. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Kandidaatintutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/67538/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-202001271801.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 11.11.2020].

Malja, M., Puustinen-Korhonen, A., Petrelius, P. & Eriksson, P. 2019. Lastensuojelun laatusuositus. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:8. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161862/STM_2019_8_J_Lastensuojelun_laatusuositus.pdf?sequence=4&isAllowed=y [viitattu 19.10.2020].

Niininen, A. & Terävä-Karhinen, J. 2019. Vanhempien kokemuksia VOIKUKKIA®-vertaistukiryhmän vaikutuksista huostaanottokriisistä selviytymiseen. Hämeen ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen, kriisityö. YAMK-opinnäytetyö. PDF-tiedosto. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/263657/Niininen_Terava-Karhinen_2019.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 11.11.2020].

Nordling, E. 2020. Toipumisorientaatio – uudenlainen näkökulma sairastuneen läheisen ja omaisen auttamiseen. *Labyrintti* 3, 10–11. Verkko-lehti. Saatavissa: <https://epaper.fi/read/6080/7Buolmn3> [viitattu 12.11.2020].

Pelastakaa lapset ry s.a. Lastensuojelun resurssit ja laatu on taattava. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pelastakaaalapset.fi/ajankohtaista/kampanjat/eduskuntavaaliohjelma-2019/lastensuojelun-resurssit-ja-laatu-on-taattava/> [viitattu 17.10.2020].

Penninkangas, T. 2012. Lastensuojelu osana lapsuutta – Asiakkaiden näemyksiä lastensuojelun avohuollon tukitoimien vaikuttavuudesta. Jyväskylän yliopisto. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/38669/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201209282535.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 19.10.2020].

Pitkänen, M. 2011. Vastuun paikka! – Vanhempien tukeminen lapsen huostaanotossa. Soccan ja Heikki Waris -instituutin julkaisuja 2011:26. Helsinki. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.socca.fi/files/1404/Vastuun_paikka!_Vanhempien_tukeminen_lapsen_huostaanotossa.pdf [viitattu 11.11.2020].

Räty, T. 2007. Uusi lastensuojelulaki. Helsinki: Edita.

Salonkari, S. & Taivalmäki, K. 2018. Tukiperheiden kokemuksia tukiperhetoiminnasta. Jyväskylän yliopisto. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Pro -gradu tutkielma. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57378/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201803221808.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 17.10.2020].

Sassi, T. 2015. ”Missä on äidin tuki, kun lapset viedään pois?..”: Romanivanhemman tuen tarve lapsen huostaanotto-prosessissa. Hämeen ammattikorkeakoulu. Kriisi- ja katastrofityön kehittäminen ja johtaminen. YAMK opinnäytetyö. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/93741/Tarja_Sassi.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 11.11.2020].

STM s.a. Lastensuojelu. Sosiaali- ja terveysministeriö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://stm.fi/lastensuojelu> [viitattu 31.8.2020].

Stolt, M., Axelin, A. & Suhonen, R. 2016. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. 2. korjattu painos. Turku: Turun yliopisto.

Tamminen, A. & Wallén, E. 2013. Lastensuojeluilmoitus kodin ja koulun välisessä yhteistyössä. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Pro-gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/85007/gradu07050.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 31.8.2020].

TENK. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittelemisen Suomessa. Tutkimustieteellinen neuvottelukunta. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf [viitattu 22.10.2020].

THL. 2019. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Päivitetty 30.10.2019. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojeluilmoitus-ja-lastensuojeluasian-vireilletulo/ennakollinen-lastensuojeluilmoitus> [viitattu 31.8.2020].

THL. 2020a. Kiireellinen sijoitus. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Päivitetty 29.6.2020. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/kiireellinen-sijoitus> [viitattu 31.8.2020].

THL. 2020b. Lapsen huolto, tapaaminen ja asuminen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Päivitetty 11.8.2020. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/perheoikeudelliset-palvelut/lapsen-huolto-tapaaminen-ja-asuminen> [viitattu 17.10.2020].

THL. 2020c. Lastensuojelu 2019. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Päivitetty 30.7.2020. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/lastensuojelu/lastensuojelu> [viitattu 15.10.2020].

THL. 2020d. Lastensuojeluilmoitus. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Päivitetty 20.10.2020. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojeluilmoitus-ja-lastensuojeluasian-vireille-tulo/lastensuojeluilmoitus> [viitattu 27.10.2020].

THL. 2020e. Lastensuojelun avohuollon tukitoimet. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet> [viitattu 19.10.2020].

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uudistettu painos. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 30.9.2020].

Voikukkia s.a. Vertaistukiryhmämalli. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.voikukkia.fi/voikukkia/ryhmamalli/> [viitattu 12.11.2020].

Välimaa, M. 2016. Kokemuksia toimivasta lastensuojelusta – vanhemman toimijuuden rakentuminen lastensuojeluasiakkuudessa. Jyväskylän yliopisto. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/50897/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201607273683.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 11.11.2020].

Aineiston haku

Tietokanta	Hakutermit	Rajaukset	Tulokset	Otsikon mukaan valitut	Sisällön perusteella valitut
Medic	child welfare AND custody, huostaanotto OR lastensuojelu	Valmistumis- vuosi 2010– 2020	8, 41	4	0
Google Scholar	Huostaanotto AND lasten- suojaelu AND vanhempien tuki, Huostaan- otto	Valmistumis- vuosi 2010– 2020	4210, 2780	8	2
Pubmed	parenthood AND support AND foster care	10 years & free full text	11	3	1
Finna	Huostaanotto AND lasten- suojaelu AND vanhempien tuki, Huostaan- otto AND van- hempien tuki, Huostaanot* AND van-hem- muus, Huos- taanottoAND vanhemmuus	Valmistumis- vuosi 2010– 2020	159,187, 199, 156	12	5
Cinahl	Custody AND Child welfare AND supporting	Valmistumis- vuosi 2010– 2020	6	1	0
Ebsco	Custody AND child welfare AND support- ing	Valmistumis- vuosi 2010– 2020	12	3	1
Jyväskylän yli- opisto -julkaisu- arkisto	Huostaanotto	Valmistumis- vuosi 2010– 2020, Pro gradu -tutkiel- mat	99	5	1

Tutkimustaulukko

Tekijä(t), tutkimuksen nimi, aineistotyyppi ja julkaisuvuosi	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite	Tutkimusmenetelmä ja tutkimusalue	Tulokset ja pohdinta
Koski, S. Huostaanotto ja vanhemmuus – vanhempien kokemuksia vanhemmuudesta huostaanoton aikana. Kandidaatintutkielma. 2020.	Tutkimuksen tarkoituksena on ollut selvittää huostaanoton vaikutuksia vanhemmuuteen. Tavoitteena selvittää miten vanhemmat kokevat vanhemmuutensa huostaanoton aikana.	Kirjallisuuskatsaus, jonka aineisto koostuu 11 tutkimuksesta. Kaksi näistä on kansainvälisiä.	Vanhemmat tarvitsevat paljon tukea ja on oleellista, että he saavat palveluohjausta eri tukimuodoista, johon he ovat oikeutettuja. Vanhemmat kaipaavat myös konkreettista tietoa huostaanotosta ja vanhempien oikeuksista sen aikana. Vanhempia tulisi tukea muuttuvan vanhemmuusidentiteetin kanssa. Kriisiapu huostaanoton alkuaikana on todettu hyväksi, se on auttanut vanhempia eteenpäin.
Lönnberg, J. Kriisistä selviytymiseen –Lapsen huostaanotto äidin kokemuksena. Kandidaatintutkielma. 2020.	Tutkimuksen tarkoituksena on ollut selvittää, miten lapsen huostaanotto vaikuttaa äitiin, kokemuksellisen näkökulman kautta. Tavoitteena on ollut selvittää, mitkä asiat tukevat äitiä huostaanoton aikana.	Kirjallisuuskatsaus, johon on käytetty yhteensä seitsemää eri lähdettä.	Tuloksissa selviää, että huostaanotto herättää paljon vahvoja tunteita, kuten surua, häpeää, syyllisyyttä ja menetyksen tunnetta. Tärkeää on, että perheen tukitoimet eivät lopu huostaanottopäätökseen, vaan äitiä tuetaan huostaanotosta eteenpäin. Vertaistuki ja sosiaaliset suhteet on koettu positiivisina asioina kriisistä selviytymiseen.
Niininen, A. ja Terävä-Karhinen J. Vanhempien kokemuksia VOIKUKKIA-vertaistukiryhmän vaikutuksista huostaanotokriisistä selviytymiseen. Opinnäytetyö YAMK. 2019.	Tutkimuksen tarkoituksena on ollut selvittää vanhempien kokemuksia VOIKUKKIA®-vertaistukiryhmästä. Tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, minkälaisia vaikutuksia vanhemmat olivat kokeneet ryhmään osallistumisella olleen huostaanotokriisistä selviytymiseen.	Laadullinen tutkimus. Tutkimusaineisto on kerätty focus ryhmähaastatteluilla. Ryhmähaastatteluihin osallistui kolmen VOIKUKKIA-vertaistukiryhmän vanhemmat, vanhempia oli yhteensä kymmenen.	Vanhempien mukaan VOIKUKKIA-ryhmässä merkittävämmäksi asiaksi muodostui keskustelu ja vertaistuki. Ryhmän ilmapiiri on ollut avoin ja arvostava, joten keskustelu on ollut luontevaa. Ammatilliset ohjaajat koettiin tärkeänä etenkin ryhmädynamiikan kannalta ja, että jokainen sai puheenvuoron. Haastattelujen aikana vanhemmat ovat avoimesti voineet kertoa omista tuntemuksistaan ja isona aiheena esiin nousi syyllisyyden tunne.
Angel, B. Client Self-Management: Promoting Self-Help for Parents of Children in Foster-Care. 2016.	Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, kuinka voidaan tukea vanhempien omia selviytymiskeinoja tilanteessa, jossa lapset on huostaanotettu.	Laadullinen, puolistrukturoitu haastattelututkimus, tutkija haastatteli 9 vanhempaa, joiden lapset oli huostaanotettu. Vanhemmat osallistuivat kurssille, joissa vahvistettiin heidän osallisuuttaan sekä tuettiin keinoja muutokseen.	Tutkimuksen tuloksena todettiin, että keskustelujen avulla vanhemmat oppivat sanoittamaan tunteitaan, normalisoimaan tunteitaan ja saivat vertaiskokemuksia, jotka tukivat heidän myöhempiä vanhemmuuttaan ja toivat esiin uusia onnistumisen kokemuksia. Kurssille osallistuminen nähtiin toimivana työkaluna vanhempien tukemisessa.
Välimaa, M. Kokemuksia toimivasta lastensuojelusta – vanhemman	Tutkielman tavoitteena on ollut selvittää, miten lastensuojelun asiakkaana olevan vanhemman toi-	Tapaustutkimus. Tutkimusaineisto koostuu haastatteluista, kirjoitelmista sekä keskustelupalstojen kirjoituksista.	Vanhemman sisäinen prosessi sekä lastensuojeluprosessi ovat keskeinen osa toimivaa lastensuojelua.

toimijuuden rakentuminen lastensuojeluasiakkuudessa. Pro gradu –tutkielma. 2016.	mijuus rakentuu toimivaksi lastensuojeluasiakkuudessa. Tarkoituksena on eritellä tutkimusaineistosta eri kertomuksissa toistuvia vanhemman toimijuuden rakentumiseen liittyviä teemoja, jotka ovat yhteydessä kokemukseen toimivasta lastensuojelusta.		
Sassi, T. "Missä on äidin tuki, kun lapset viedään pois..": Romanivanhemman tuen tarve lapsen huostaanotto-prosessissa. Opin- näytetyö YAMK. 2015.	Tutkimuksen tavoitteena oli tuoda esiin romanivanhempien ajatuksia ja tunteita huostaanotossa sekä lisätä tietoa siitä, minkälaista tukea he olisivat kovanneet huostaanotto-prosessissa.	Kvalitatiivinen teema- haastattelu. Tutkimuksessa haastateltiin kymmentä henkilöä, joiden lapset oli sijoitettu lastenkotiin.	Tutkimustulosten perusteella todettiin, että kaikilta haastatelluilta puuttui oma asiakassuunnitelma, jonka pohjalta he olisivat voineet suunnitella elämäänsä eteenpäin. Tärkeäksi asiaksi myös nousi romanikulttuurin tunteminen, joka koettiin riittämättömäksi.
Aarnio, N. "Itehän mä aloin sitä apua jo aiemmin hakemaan": huostaanotto-prosessi ja äidin toimijuus. Pro - gradu tutkielma. 2014.	Tapaustutkimus, joka käsittelee huostaanotto-prosessia sekä äidin toimijuutta.	Haastattelu tutkimus. Yhtä äitiä on haastateltu neljä kertaa.	Tässä aineistossa asiakkaan ja sosiaalityöntekijän yhteistyön seurauksena tärkein tutkimustulos on makrotasolla ilmenevän palveluprosessin ja mikrotasolla ilmenevän perheen traumataustan yhtäaikainen vaikutus huostaanottopäätöksen syntymiseen. Tämä tulos haastaa pohtimaan sosiaalityön mahdollisuuksia tukea vanhemman toimijuutta huostaanotto-prosessissa.
Jansson, H. FÖRLORAD VÄRDIGHET – En studie av mödrars upplevelser av barnets omhändertagande. Pro -gradu tutkielma. 2014.	Tutkimuksen tarkoituksena on ollut äidin aseman tarkastelu auttamisjärjestelmässä. Tavoitteena on ollut selvittää äitien kokemuksia lasten huostaanoton aikana.	Aineistolähtöinen tutkimus, johon on käytetty viiden äidin kertomusta lapsen huostaanotosta.	Tuloksissa ilmenee, että äidit ovat kokeneet useita epäkohtia huostaanotto-prosessissa. Äidit ovat kokeneet tullessaan syyllistetyiksi ja leimatuksi huonoiksi äideiksi. Äidit kokivat myös olleensa aliarvostettuja ja tullessaan rajoitetuiksi. Äidit toivovat kunnioitettavaa ja tasavertaista kohtelua sosiaalityössä.
Kojo, R. Vanhempien kokemuksia sosiaalisesta tuesta huostaanoton jälkeen. Pro -gradu tutkielma. 2012.	Tarkoituksena on ollut selvittää, minkälaisesta tuesta huostaanotettujen lasten vanhemmat hyötyvät parhaiten huostaanoton aikana ja huostaanoton loputtua.	Laadullinen tutkimus. Tutkimus toteutettiin haastattelututkimuksella. Haastateltavana oli kolme vanhempaa, joiden lapsi oli huostaanotettuna.	Kaikki vanhemmat kokivat vertaistukiryhmissä saadun tuen hyvänä. Tuloksissa nousi esiin vertaisuuteen perustuva tuki. Vertaistukiryhmän suunnitelmallinen tukeminen koettiin hyödyllisenä ja vanhemmuutta vahvistavana.
Pitkänen, M. Vastuun paikka!: vanhempien tukeminen lapsen huostaanotossa. 2011.	Tutkimuksen tarkoituksena on nostaa esiin vanhempien kuntoutustarpeita ja lastensuojelun työkäytäntöjen kehittämismahdollisuuksia.	Käytäntötutkimus. Aineisto muodostuu 14 vanhemman haastattelusta, joiden lapsi on huostaanotettu.	Kukaan vanhemmista ei ollut tuonut esiin lastensuojelun työkäytäntöjen muuttuneen uuden lastensuojelulain myötä. Vanhemmat ovat kokeneet itsensä ulkopuolisiksi lapsen sijoituksen aikana sosiaalityössä. Aineistossa nousi esiin vanhemmuuden arvokkuus ja sijoitus mahdollisuutena lapselle, monelle tämän

			asian prosessointi oli vienyt paljon aikaa. Vanhempien kokemuksissa nousi esiin suurempi tuen tarve, kehittämis ehdotuksena oma työntekijä, joka on kiinnostunut vanhemman omista tunteista ja ajatuksista.
--	--	--	---

Liite 3

Teemoittelutaulukko

Työntekijöiden asenteet, luottamus, toimiva yhteistyösuhde, tasa-arvoinen kohtelu, kokonaisvaltaisuus, kokonaisvaltainen näkökulma, yksilöllisyys	Huoltajien kohtaaminen
Läheisiltä saatu tuki, huoltajien roolin huomioiminen, huoltajien rohkaisu, seurakunnalta saatu tuki, hengellisyys	Emotionaalinen ja henkinen tuki
Taloudellinen tuki, lastenhoitoapu ja perhetyö	Konkreettinen tuki
Vertaistuki ja vertaistukiryhmät	Vertaistuki
Terapeuttinen lähestymistapa, perheterapia, terapia, lapsen saama terapia	Terapeuttinen tuki
Ohjaus ja tukeminen, saatu tieto huostaanotosta, saatu tieto huoltajien oikeuksista, tuen tarpeen arviointi, asiakassuunnitelma, saadun tuen riittämättömyys, saatu väärälaista apua, työntekijän riittävä koulutus, työntekijän riittävä osaaminen päihdetyöstä, työntekijän riittävä tietämys erilaisista kulttuureista	Huoltajan tarpeiden huomioiminen

Opinnäytetyö sopimus

Firefox

about:blank

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

SOPIMUS OPINNÄYTETYÖSTÄ

1 / 2

1. OPISKELIJA		2. OPISKELIJA	
Opiskelijanumero	Viralliset etunimet	Opiskelijanumero	Viralliset etunimet
1704656	Janni Eveliina	1704672	Sanni Maria
Sukunimi		Sukunimi	
Blomfelt		Kotasaari	
Postinumero ja -toimipaikka		Lähenenite	
		Postinumero ja -toimipaikka	

Toimipiste ja koulutusohjelma	Kotka Terveysala	Toimipiste ja koulutusohjelma	Kotka Terveysala
Suuntautumisvaihtoehto ja ryhmätunnus	Sairaanhoitaja SHKT17SM	Suuntautumisvaihtoehto ja ryhmätunnus	Sairaanhoitaja SHKT17SM

TOIMEKSIANTAJA

Toimeksiantaja ja yritys/yhteisö	Yrityksen/yhteisön yhteyshenkilö
Kaakkois-Suomen sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry	Miia Kurttila
Lähiosoite	Postinumero ja -toimipaikka
Kymenlaaksonkatu 20 D 123	48100 Kotka
Sähköposti	Puhelin
miia.kurttila@kakspy.com	040 7103 202

OPINNÄYTETYÖN HANKKEISTUS

- Toimeksiantaja maksaa opinnäytetyöstä opiskelijalle tai Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululle korvauksen, josta on kirjallisesti sovittu ennen opinnäytetyön aloittamista.
- Opinnäytetyöllä on toimeksiantajan puolelta nimetty ohjaaja ennen opinnäytetyön aloittamista.
- Toimeksiantajan tarkoituksena on alusia lähtien hyödyntää opinnäytetyön tuloksia toiminnassaan.

OPINNÄYTETYÖN OHJAUS

Ohjaava(t) opettaja(t)
Katja Villikka
Sähköposti
katja.villikka@xamk.fi
Yrityksen/yhteisön ohjaaja(t)
Tiina Saavalainen
Sähköposti
tiina.saavalainen@kakspy.com

1 / 2

4.11.2020 klo 10:42

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

SOPIMUS OPINNÄYTETYÖSTÄ

2 / 2

OPINNÄYTETYÖ

Opinnäytetyön aihe (max. 200 merkkiä) Huoltajien kokemuksia huostaanotto-prosessissa saadusta luista	
Kohittamis- tai tutkimuslavoite ja toimeksianto sekä mahdolliset opinnäytetyön ulkopuolelle jäävät selvissä pidettävät lauste-aiheet (opinnäytetyö on julkinen asiakas, max. 300 merkkiä)	
Käsiteltävät menettelyt (max. 300 merkkiä) Kirjallisuuskatsaus	
Opinnäytetyön alku 05/2020	Opinnäytetyön loppu toimeksiantajalle 12/2020
Opinnäytetyö täyttää Tilastokeskuksen T & K määntelmän *) ☒ Kyllä ☐ Ei	

*) T & K määntelmä on opintotoimistosta tai Internetistä:
<http://www.tilastokeskus.fi/til/ksa/ksa.htm>

OPINNÄYTETYÖN SOPIMUSEHDOT

<p>Opinnäytetyön ohjaus ja vastuu Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön laadunvarmistukseen ohjaukseen. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijalle kaikkien opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja eväät sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta. Ongelma-alueissa sopimuksen ehtoista voidaan neuvotella uudelleen ja tarvittaessa purkaa sopimus.</p> <p>Oikeudet tuloksiin ja muuhun opinnäytetyöhön liittyvään aineistoon, laitteisiin ja sovelluksiin. Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin kuuluu opinnäytetyön tekijällä. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden kaupalliseen hyödyntämiseen ainoastaan sopimuksen mukaisesti opinnäytetyön tekijän kanssa. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.</p>	<p>Tulosten julkaiseminen ja luottamuksellisuus Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää luottamuksellista tai muuta julkisuudessa saattavaa pidettävää materiaalia, on opinnäytetyön raportti käsiteltävä vain, jota koskevan luottamuksellisuuden syytä. Tarvittaessa selvissä pidettävät tiedot on jätettävä työn lauste-aiheeseen. Opinnäytetyö voidaan julkaisa myös Internetissä.</p> <p>Opinnäytetyön osapuolet (toimeksiantaja ja opinnäytetyön ohjaaja) sitoutuvat pitämään salaisena kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakastiedot sekä pidettävien käytännöllisten hyväksien toisen osapuolen lähentelemien luottamuksellista materiaalia ilman mitään rajoitusta.</p> <p>Opinnäytetyön kustannukset ja niiden korvaaminen Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten (m. aineistojen hankinta, lauste-aiheet, matkat, työkorvaus jne.) korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opiskelija keskenään. Päätöksentekijä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisten opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.</p>
---	---

Olemme yhteisesti sopineet opinnäytetyön toteutuksesta ja ohjauksesta yllä sovitulla tavalla.

ALLEKIRJOITUKSET

PAIKKA, PÄIVÄYS JA TOIMEKSANTAJAN EDUSTAJAN ALLEKIRJOITUS	<i>Eutka</i>	9.11.2020
PAIKKA, PÄIVÄYS JA OPISKELIJAN ALLEKIRJOITUS		1.12.2020
PAIKKA, PÄIVÄYS JA OHJAAVAN OPETTAJAN ALLEKIRJOITUS	<i>Kotkassa</i>	17.11.2020

Tämä sopimus on kirjoitettu kolmena kappaleena, yksi toimeksiantajayritykselle, toinen opiskelijalle ja kolmas opintotoimiston rekisteröintia varten.